

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti-vrsta
malloglasov po 150
ln 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 ln 4 Din, v
uredniškem delu
vratka po 10 Din
p Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopis se ne vrača, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pod Pribičevićev jarem?

Pri presojanju dogodkov zadnjih dni, ki so sledili žalostnemu 20. juniju, nam je razlikovati dvoje: Na eni strani je resnična žalost celokupnega prebivalstva v državi nad krvjo, ki sta jo na tako tragičen način prelila dva odlična zastopnika hrvatskega naroda v belgrajski narodni skupščini. Ta nesreča ni zadelo le dveh osirotelih družin, ne le Hrvatov, ampak vse brez izjeme, celo državo. Ta žalost je pristna, je iskrena in obsodba zločina temelji na resničnem moralnem ogorčenju. Toda na drugi strani je žalost nekaterih, ki je proračunana na to, da neti nove strasti in razbiča instinkte mas, da bi z njihovo pomočjo in s pomočjo resničnega in pristnega ogorčenja ljudstva prišli na vrh politiki, katerim ta katastrofa služi za sredstvo v dosego boleznih ambicij.

Svetozar Pribičević je bil tisti, ki je Hrvat najprvo in najbolj odurno skozi dolga leta odbijal od sporazuma z Belgradom. Odbijal jih je s svojo centralistično, trmasto in naravnost histerično politiko nasilja in osebno samovolje. Pod njegovimi režimi je na Hrvatskem in v Zagrebu tekla hrvatska kri. Tem činom svoje usodne politike je ta politik dajal videz državnosti, v resnici pa je vse to služilo le njegovim osebnim in strankarskim ciljem. Pod njegovim režimom se je l. 1924. tudi na Slovenskem prelivala kri in so se ob belem dnevu na javnih cestah izvrševali vnaprej preračunani in dogovorjeni umori političnih nasprotnikov, kateri so do danes ostali nekaznovani, ker se je pod tedanjim režimom krivcem posrečilo izbrisati sled za seboj. Vse to je bodisi pri nas, kakor na Hrvatskem, služilo samo temu edinemu cilju: Slovence in Hrvatve čimbolj oddvojiti od Srbov, jih gnati v drug ekstrem, da bi v Belgradu Pribičevićeva SDS mogla za večne čase poudarjati, kako je le ona med Hrvati in Slovenci edini steber te države. V vsej tej politiki ni bilo pristno nič drugega, kakor le želja za absolutno vladno v prečanskih krajih s pomočjo Belgrada, in seveda na njegov rovaš.

Ko je Stjepan Radič iz svojega ekstrema, v katerega je bil zašel ravno pod vplivom zlonamerne Pribičevićeve politike iz l. 1918. in 1919., začel prihajati v stanje zmerno in realne, toda vedno načelne politike, je Pribičević leta 1924. to preprečil na ta način, da je razbil svojo dotedanjo demokratsko stranko pod vodstvom Ljube Davidoviča ter prešel na stran Nikole Pašiča, da bi z njegovo pomočjo še dalje odbijal Hrvatve od sodelovanja v državni politiki in s tem sam ostal zastopnik vseh prečanskih krajev. In res se mu je s to herostratsko politiko posrečilo, da je za nekaj časa razmerje med Hrvati in Slovenci na eni strani ter med Srbi na drugi strani zopet nevarno poostrel.

Ko so naposled Hrvatve l. 1925. prišli v vladno ter sklenili s Pašičem tisti znani sporazum, ki je v stvari pomenil popolno likvidacijo vseh dotedanjih Radičevih političnih načel, je bil Pribičević tisti, kateri je pri Srbijancih vedno poudarjal, da Radič tega sporazuma ni sklenil iskreno in da bo Radič za večne čase ostal sovražnik te države, ker ga on bolje pozna, kakor vsi drugi. Cilj temu govorjenju je bil v resnici ta, Hrvatve izločiti iz vlade, da pride on na njihovo mesto v vladno kot edini, seveda namišljeni reprezentant vseh prečanskih krajev. V tem oziru je imel precej uspeha, ker mu je temperament za vsako impresijo dostopnega Stjepana Radiča položaj zelo olajšal. Vendar ni prišel na svoj račun; kajti v Belgradu so že spoznali, da Pribičević v vladi pomeni med Slovenci in Hrvati uničevati konsolidacijo države. In tako se je Pribičević l. 1927. znašel v popolnoma osamljenem položaju. Ker je bil tudi Stjepan Radič kot zastopnik Hrvatov tedaj v opoziciji, se mu je Svetozar Pribičević, da reši sebe pozabljenja, začel približevati. Priznati moramo, da je na vseh Pribičevićevih trditvah, češ da on dobro pozna Radiča, bila resnična vsaj ta, da je dobro poznal impresionistično naravo hrvatskega voditelja. Tako je prišlo do te takozvane seljaško-demokratske koalicije.

Sedaj je Pribičević zopet razpahl najrdnjejšo borbo do ekstrema, samo da se je smer borbe popolnoma preokrenila. Da dobi vpliv med hrvatskimi masami, je začel Svetozar Pribičević na najbolj demagoški način na zborovanjih, na kateri ga je pripustil Stjepan Radič, napadati Srbijance in Belgrad ter s tem širiti prepad med Srbi in Hrvati. Pri tem je na najbolj demagoški način mrevaril vse tiste, kar je on sam pod svojim režimom ustvarjal na škodo Hrvatov, Slovencev in vseh

Pribičevićeve solze so prazne

n Belgrad, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Pribičević se že nekaj časa obnaša kot vodja hrvatskega naroda. Vse to neprijetno vpliva na tiste, katerim so znane njegove svoječasne borbe proti hrvatskemu narodu. Tudi zdaj se Pribičević in tovariši obnašajo kot da bi jim bilo več kot drugim do življenja Stjepana Radiča, za Hrvatve dragocenega. Toda vsi tisti, ki so zadnje mesece netili strankarske strasti v parlamentu od stopnje do stopnje, bi morali vedeti, da so ravno oni krivi težkega bolezenskega stanja, ki ga zdaj preživlja Stjepan Radič v belgrajski bolnišnici. Vsem njim je bilo dobro znano, da boluje Stjepan Radič na sladkorni bolezni in da se mu je radi tega treba varovati vsakršnega vznemirjenja, da mu živei ostanejo mirni. Toda kljub temu so ga tirali dan za dnevom v najhujše parlamentarne prepire, pri katerih ni bilo treba Radičeve navzočnosti, kajti v teh prepirih se ni odločalo o stvarnih vprašanjih. — Tako so takozvani Radičevi prijatelji Stjepana Radiča vlekli v neprestana razburjenja in njegovo bolezensko stanje stopnjevali od nevarnosti do nevarnosti, v kateri se sedaj nahaja. Znano je, da njegova rana ni nevarna sama na sebi. Stanje je nevarno samo radi njegove sladkorne bolezni in iz nje izvirajoče slabosti srca in jeter. Pribičević za časa obstrukcije ni dal Radiču požitka, ampak ga je brezobzirno vlekli v najbolj divje obstrukcije, ker se je bal, da bi Stjepan Radič in Hrvati mogli obrniti hrbet in pričeti drugo politiko, kakor je politika žalitev, kričanja in razbijanja po pultih.

Kaj pravzaprav Pribičević želi s svojo politično taktiko doseči? Skraja je sicer pravil, da se bori za parlamentarizem in za delo v parlamentu. Ko pa je pričel z obstrukcijo, se tega sam ni upal več ponoviti. Glede radičevcev se vsaj ve, da hočejo pomagati svojemu ljudstvu in da se hrvatske pravice respektirajo, pa najsi bodo Hrvati v vladi ali v opoziciji. Za Pribičevićevo stranko se ne more misliti, da bi imela kak izdela program, ampak Pribičevića vodi samo najbrezobzirnejša strast in bolesta ambicija po vladi. Tudi zdaj, ko se je zgodila velika nesreča, katero vsi obžalujemo, Pribičević ne računa z velikimi državnimi interesi, ampak na ogaben način trguje s krvjo mrtvih in ranami tovarišev v svojem strankarskem in osebnem interesu. Radič pa je v svojem najtežjem trenutku mislil na državo, kar se o Pribičeviću ne more trdit.

Pogajajo se samo z Radičem

n Belgrad, 25. jun. (Tel. »Slov.«) O demokratskih ministrih se danes razširjajo vesti glede njihovega bodočega zadržanja o vladi. Resnica je samo ta, da so danes imeli konferenco, prišli s konference dobre volje, častnikarjem pa niso dajali nobenih obvestil. Znano je, da je nekoliko demokratov za to, da bi dali demokratski ministri ostavko in s tem otvorili krizo. Toda, kolikor smo zvedeli, so vsi za to, da sedanji čas ni trenutek, ki bi bil ugoden za otvoritev krize in da večina demokratskih ministrov sploh ni za to, da bi se otvorila kriza, ampak da mirno čakajo na razvoj položaja. Če bi ta zahteval kake spremembe, naj se izvršijo na podlagi sedanje vladne kombinacije.

Raniencem gre na bolje

n Belgrad, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Davi od 9. do 10. je prof. dr. Kostić s svojimi asistenti pregledal Stepana Radiča, dr. Pernarja in Ivana Grandžo. Pri Radiču je bila temperatura 38.2 stopinj, bitje žile 104. Jemanje hrane in delovanje črev je bilo dobro. Splošno stanje nespremenjeno. Pernarjevo stanje je dobro. Grandžič se je zisala temperatura radi rane na roki. Stjepan Radič je spal od 10. do 1. Ob 6. zvečer se je vršil drugi pregled. Pri Radiču je temperatura 37.3, bitje žile 104, dihanje 24. Prehrana in delovanje črev dobro. Splošno stanje zadovoljivo. Pernarjevo stanje kot predpoldne.

prečanov. Vse grehe svoje nekdanje vlade je metal na pleča drugih, deloma takih, ki so se proti njemu borili in njegove grehe pozneje popravljali. Tako je Svetozar v masah zunaj in v skupščini zaostraval vsak dan na več in prepreden način politične razmere v naši državi. Tako se je zgodilo končno, da je histerična zagrizenost, sadistično sovraštvo in bolesta ambicija posameznikov preračunano ustvarila zunaj parlamenta in v parlamentu razmere, katerih nujen konec je bila katastrofa od 20. junija.

Sedaj po tej katastrofi misli Svetozar Pribičević stopiti v novo fazo svojega političnega življenja. Eden voditeljev hrvatskega naroda, ki je intimno in zvesto sodeloval s Stjepanom Radičem, Pavle Radič je mrtev. Sedaj naj Stjepan Radič, ki je, hvala Bogu, sicer ostal pri življenju, pride pod vpliv svetovalca in novega vodje Svetozarja Pribičevića. Značilno je, da je Pribičević že doslej imel impresionista Radiča vedno v območju svojega vpliva. Ves čas parlamentarnih sej se ni Pribičević niti maknil od Radiča. In marsikak temperamentni izbruh Radičevega fantazije polnega duha je pripisovati tihemu suffiranju ob njegovi desnici sedečega šepetalca. Dostikrat se je gledalcu kar usiljevala primera, da je Radič vendarle žrtva, kakor je bil dr. Faust žrtva svojega Mefista. Ko je vsled katastrofe, katero je izzvala ta mefistofelska politika SDS, odpadel trezni in hladni Radičev svetovalec in

Sejo so imeli demokratski prvaki od 10. do 11. v kabinetu gradbenega ministrstva. Prisostvovali so ministri Voja Marinković, Milan Grol, Aca Miović, Pera Mrković dr. Šumenković, od vodstva Ljuba Davidovič, Marković, Dimitrijevič, Vlačić, Ribar, Angelinović. Vsi navzoči so se strinjali v mnenju, da mora biti vsaka vlada, k' bi sledila tej, izključno iz parlamenta, da se v nobenem slučaju ne sprejme diktatura. Spaho je izjavil, da se hoče vlada pogajati samo s šefom HSS. Na vprašanje nekoga častnikarja, da ima KDK še enega šefa, je Spaho odgovoril: »Mi se hočemo pogajati z gazdo.«

Singer o zdravju Radiča

v Dunaj, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Dvorni svetnik prof. dr. Singer se je že vrnil iz Belgrada na Dunaj ter je izjavil o zdravstvenem stanju Stjepana Radiča, da je trajno resno. Prvotno izdani buletin je bil nekoliko optimističen in vesti, ki so prišle v inozemstvo, se tudi ne strinjajo popolnoma z resnico. Rekel je: »Pregledal sem ga zadnjič v soboto popoldne in sem našel njegovo stanje neizpremenjeno. Bolnik ima enakomerno vročino, v dolnjih partijah pljuč pa se javljajo lahke zgoštitve. Bolnik je bil prav za prav precej svež, srčno delovanje pa je trajno pospešeno, dasi smo seveda hoteli proti temu delovati z raz-

zupnik Pavle Radič, sedaj vstaja Svetozar Pribičević v časopisju SDS v gloriozi rešitelja in pomočnika ranjenega Stjepana Radiča, ki naj postane za sedaj z njim obenem voditelj vseh Hrvatov. Temu namenu imajo služiti hujskajoči in herostratski članki SDSarskega časopisja, katero je do 20. junija imelo drugo nalogo: ustvarjati atmosfero za 20. junij.

Zraven pa se pojavlja na pozornici nova politična figura: dr. Sekula Drljevič, črnogorski federalist. Ima ambicijo postati druga desna roka Radičeva. Je po svoji notranji ideologiji, ne toliko po politični kakor po moralno-socialni, drugi »alter ego« Pribičevićev. Kakor Puniša Račić, je tudi dr. Drljevič Črnogorec, mož, ki se s socialno stranjo kmečkoga gibanja nikdar ni pečal, ki je zašel v Radičeve vrste zgolj iz politične kalkulacije, da je dobil mandat na Hrvatskem, ker ga je bil v Črni gori zaigral. Ta mož je tisti, ki je v narodni skupščini svoj čas prvi potegnil revolver in grozil, da ustrelj vsakogar, ki se mu hoče približati. Ta mož, drugi voditelj seljaško-demokratske koalicije, grozi sedaj skupaj s Svetozarjem Pribičevićem na vse strani, če ne bo vlada kapitulirala pred njim in pred njegovim tovarišem Svetozarjem Pribičevićem.

To je zgodovinsko-psihološko ozadje sedanjih bojov. Iz vseh dejstev je jasno, da se morali krivci tragedije od 20. junija hočejo za vsako ceno spraviti na površje. Vsako gi-

ličnimi sredstvi. Bati se je bilo tudi, da bi se tam razvilo gnezdo za eksudacijo, ki bi se utegnulo vneti. Rana se čeli prav dobro. Projektirali je predrl trebuh, čreva pa niso bila zadeta. Sladkorno bolezen zdravijo z dieto in z inzulinom ter ostaja bolezen v zmernih mejah. Za prvi čas se mora še vedno računati z raznimi komplikacijami, prognoza se more glasiti samo kot negotova.«

Skupščina se sestane julija

n Belgrad, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Poroča se, da se bo skupščina najbrže sestala začetkom julija. Na dnevni red pridejo nettunske konvencije, ki se bodo takoj sprejele. Po sprejetju nettunskih konvencij bi se zunanji minister dr. Voja Marinković odpeljal v London.

Puniša Račić v preiskovalnem zaporu. Preiskovalni sodnik Milutinović je predpoldne ves preiskovalni material predal oddelku sodišča I. stopnje radi pregleda in sklepa o nadaljnjem zaporu Puniše Račića. Puniša Račić in njegov zagovornik Bora Nikolić sta se namreč pritožila radi odločbe preiskovalnega sodnika, da se Račić obdrži v preiskovalnem zaporu.

Kraljeva rodbina na Bledu. Nj. V. kraljica in prestolonaslednik Peter ter kraljevič Tomislav so se v spremstvu adjutanta polkovnika Sariča odpeljali na Bled.

Vukičević in Korošec v avdienci. Vladni predsednik Vukičević je bil danes predpoldne pri Nj. Vel. kralju v avdienci. Nato je Nj. Vel. kralj sprejel notranjega ministra dr. Korošca v avdienco, ki je trajala od tri četrt na 12 do 1.

V Zagrebu vse po starem

č Zagreb, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Po pokopu Pavla Radiča in dr. Basarička je v Zagrebu nastopil mir. Po zagrebških ulicah je vspostavljen redni promet. Opaža se živahno razpravljanje o dogodkih. Malo zanimanja je vzbudil nastop nekaterih zagrebških radikalov, ki so izstopili iz NRS. Sklepa se, da so nekateri teh radikalov vstopili v NRS radi kariere, ne pa iz prepričanja. Znano je, da so prešli v stranko, ko so upali na kako mesto.

č Zagreb, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Preiskovalni sodnik Puškar je izdal proglas, v katerem pozivlje vse one, ki so bili prisotni pri zadnjih demonstracijah, da v interesu preiskave javijo, kaj jim je znanega o ubojih demonstrantov. Ta poziv je na zagrebško prebivalstvo vplival zelo ugodno, da se dožene, kdo je kriv smrti treh demonstrantov. O priliki večerajšnjega pogreba žrtve se je dognala identiteta tretje žrtve, ki se piše Bjeloš. Danes je zagrebško redarstvo preklicalo vse izredne odredbe, ki so bile izdane v svrhu varstva miru in reda.

č Zagreb, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Neki list je objavil vest, da je predsedništvo HPS v Dalmaciji poslalo brzojavko predsedniku HPS Bariču, da izstopi iz Jugoslovanskega kluba in zapusti parlament. Kakor doznava Vaš dopisnik iz povsem zanesljivega vira, je ta vest popolnoma neresnična. Posl. Barič ni prejel nobene tozadevne brzojavke.

banje, ki naj bo trajno, plodonosno in koristno, mora imeti svojo moralno upravičenost, predvsem pa morajo biti moralno opravičeni in legitimirani voditelji tega gibanja. To pa ne velja za gibanje, katerega skuša sedaj po katastrofi 20. junija vprizoriti Svetozar Pribičević na račun države in samega svojega zaveznika Stjepana Radiča, Svetozar Pribičević s svojo stranko, s svojim časopisjem in s svojo okolico ni upravičen, da bi ustvarjal fronto moralno ogorčenih prečanov. Kajti on je bil tisti, kateri je zaradi lastnih in strankarskih ambicij in da reši sebe in svojo stranko, na račun prečanov klical: »Srbi na okup!« ter ustvarjal srbsko fronto proti Hrvatom in Slovencem. In sedaj naj bi naivni prečani brez ozira na to, ali so to Slovenci, ali Hrvatje, ali Srbi, sedli na limanice herostratski politiki tistega Svetozarja Pribičevića, čegar politično ideologijo iz l. 1919. do 1925. Slovenci in Hrvatje še danes čutimo na svojih plečih, hrbtih in žepih. Namen posvečuje sredstva, to je bilo geslo politikom te vrste, ko so bili na vladi! Namen posvečuje sredstva — to je geslo teh politikov v opoziciji! Namen jim je: Vladati! pa najsi bodo sredstva za to kri ali ječa, revolverji atentatorjev ali pa bajoneti in puške žandarjev. To nam priča zgodovina naše države. In zato smo prepričani, da Hrvatje pod jarem Svetozarja Pribičevića nikdar ne pojdejo. Njegovega jarma država ne potrebuje —

Hektografični aparati, zvitki, masa, črnilo, trakovi se dobé vedno po konkurenčnih cenah pri **LUD. BARAGA, LJUBLJANA** ŠLENBURGOVA UL. 6/1
Telefon šte. 2980

Kostanjev taninski les

in smrekove skorje oziroma čreslo plačujem po najugodnejših dnevni cenah in takojšnjem, na željo akreditivnem plačilu.

Ernest Marinc, Celje, Zrinjskega ulica št. 4
Telefon interurban šte. 136.

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov, solčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Barvasti batist in vila
za damsko perilo
A & E. Skaberne, Ljubljana

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Sprejema vloge | Daje posojila | Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle

Obrestuje vloge po 6% in 7½%

Ugodno se proda velika, dobro vpeljana

opekarna

(z Ringofen), ročni pogon (Handschlagbetrieb) — velika možnost razpečavanja, ker je v bližini večje mesto — surovine za več let.

Vprašati pri

doktorju Frid. Zangger, odvetniku v Celju.

Izvanredna prilika za nakup moških oblačil

Radi prezidave lokala želim izprazniti svojo veliko zalogo. Zato sem se odločil v času od 25. junija do 4. avgusta t. l. prodajati

pod lastno ceno

s 30% popustom

od prvotnih, že itak nizkih cen.

Omogočeno je s tem vsakomur nabaviti si res dobra in lepa oblačila za mal denar in priporočam ogled mojih izložb v Gosposki ulici št. 7.

A. Kunc.

RAZPIS

gradbenih del novega šolskega poslopja na Mediji-Izlake, občina Aržiše pri Zagorju ob Savi.

Krajni šolski odbor v Izlakah razpisuje s tem pismeno ofertalno oddajo vseh gradbenih del in dobav gradbe novega šolskega poslopja na Izlakah na dan 10. VII. 1928.

Popis potrebnih količin gradbenih izvršitev in materiala kakor tudi splošne stavbne pogoje se dobi za znesek 250 Din v gostilni gospoda Bleiweis Franceta, Izlake 37, kjer so razpoloženi na vpogled tudi vsi gradbeni načrti poslopja od dne 29. t. m. naprej.

V navedenem popisu (stroškovnem proračunu) za gradbeno izvršitev je vstaviti na označenih mestih obvezne enotne cene, ter na podlagi istih izračunati posamezne postavke, ter ustaviti tudi končne vsote.

Pravilno kolekovane ponudbe je vložiti najkasneje do 10. julija 1928 ob 12 na naslov »Krajevni šolski odbor v Izlakah«, in sicer priporočeno po pošti ali pa neposredno v roke predsednika šolskega odbora na dan razpisa v določenem času. Ponudbe naj bodo označene na ovitku »Ponudba za gradnjo nove šole v Izlakah, ponudnik N. N.«. Na ponudbe došle označenega dne po 12 se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora položiti navedenemu odboru najkasneje do 11 razpisanega dne kavcijo 3% ponujene vsote, bodisi v gotovini, hranilnih knjižicah pupilarno varnih hranilnic, odnosno tudi v vrednostnih papirjih.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da v celoti pristane na načrte, ter splošne stavbne pogoje.

Krajevni šolski odbor si pridržuje pravico izbrati enega izmed ponudnikov tudi, ako bi njegova ponudba ne bila najnižja. O izidu oddaje se ponudniki pismeno obvestijo.

Za krajevni šolski odbor:
Fr. Cencelj, s. r.

OAKLAND

Tako dražesten na pogled,
da so si ga mnogi izbrali
že zgolj radi zunanosti.

Človek bi si lahko mislil, da je OAKLAND zgrajen zgolj z ozirom do lepe zunanosti. Mnogi so bili zares tudi tako vneti za njegovo krasno in učinkovito zunanost, da so ga kupili že radi tega.

OAKLAND-a so zgradili v dolgi in nizki črti predvsem iz tehničnih razlogov. Šasija je primerno speljana, teža je po znanstvenih načrtih po celi dolžini pravilno razdeljena, tako, da ima voz popolno stabilnost pri brzi vožnji, na ovinkih in slabih cestah, kar omogoči udobno vožnjo na najslabših potih.

Tudi pri polni brzini, katero zamore 60 konjski OAKLAND, boste preizkusili gladko in varno vožnjo.

Ta konstrukcija v nizki črti je omogočila FISHER-ju izdelavo moderne in prvovrstne karoserije za OAKLAND. Posrečena kombinacija krasne karoserije z izborno sestavljenim mehanizmom daje OAKLAND-u utis pestrosti in mladostne svežosti. Radi tega je predmet izbire toliko navdušenih avtomobilistov.

V veselje njim je tako brezhibnost motorja kakor moderna konstrukcija in krasna zunanost.

Zastopniki po celi Jugoslaviji!

PROIZVOD GENERAL MOTORS.

Glavno zastopništvo in zaloga rezervnih delov

V. & M. Barešič & Co.

Zagreb

Ljubljana

Kraljice Marije 34 — Tel. 27-44

Dunajska cesta 12 — Tel. 2292

ZA KOPALNO SEZIJU

A. ŠINKOVEC
MAR. K. SOFF

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzojav. naslov: Gospobanka Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Telefon št. 2057, 2470 in 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 300.000.000.—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo srečk Državne razredne loterije.

Svet v slikah

S proslave 70letnice švedskega kralja:
Kralj Gustav V. jaha v spremstvu prestolonaslednika Gustava Adolfa v svečanem sprevedu po stockholmskih ulicah.

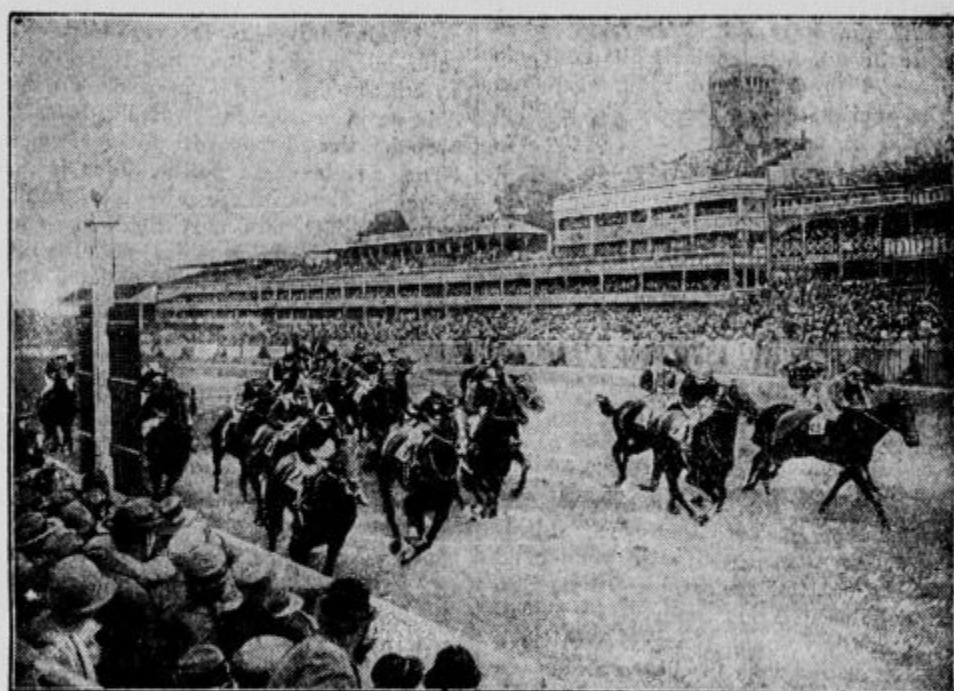
Nemški preokoceanski letalci v domovini:
letalci Köhl, Fitzmaurice in Hünefeld izstopajo iz letala »Europa« na berlinskem letališču, kjer so bili triumfalno sprejeti.

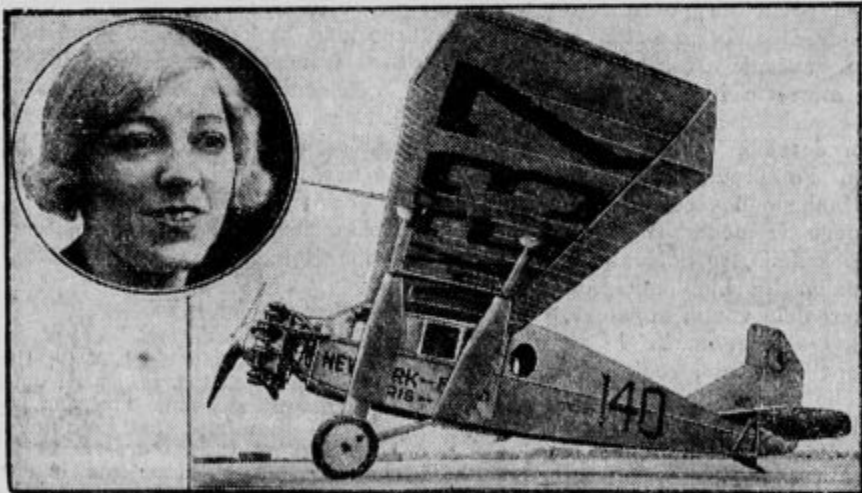
Italijanski letalec, polkovnik Maddalena,
ki je šel iskati Nobila, a so ga med tem že rešili Švedi, čeprav je Mussolini odklanjal njih pomoč.

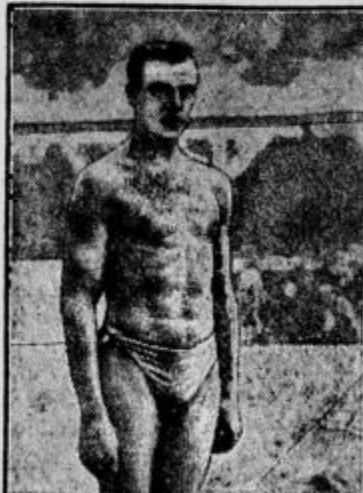
Miss Earharts, prva ženska, ki je preletela ocean,
je pristala 19. t. m. z letalom »Friendship« v Southamptonu kjer je bila sprejeta z največjimi slovesnostmi.

Dirke v Ascotu so največja družabna prireditve angleške dirkalne sezone,
dne 19. t. m. so se vršile v navzočnosti kraljeve rodbine.

Amerikanska kraljica diamantov Mabel Boll,
ki se tudi pripravlja na preokoceanski polet s Chamberlain-Levinovim letalom »Columbia«.

Arne Borg,
švedski plavač, ki utegne odnesti svetovno prvenstvo.

Dunajski časnika O. Poefil (na desni, X),
ki je te dni ustrelil med neko sodnijsko obravnavo svojega tovariša, znanega časnikarja B. Wolfa (na levi).

Theodor Storm:

Posthuma

Spreved je dospel na pokopališče. Ozka krsta, na njej venec rož. Šest mož je nosilo krsto, dva sta stopala za njo. Bilo je tiho poletno jutro in večina pokopališča je ležala še v vlažni senci. Le kup prsti, ki je bila nakupičena ob robu svežega groba, so osvetljevali solnčni žarki. Tu sem so spustili krsto. Može so se odkrili, za par trenutkov povsili glave, nato pa so kramljajoč odšli ter prepustili ostalo delo grobarjem. — Kmalu je bil grob zasut, zopet je zavladala tišina; le sence križev in spomenikov so se nevidno pomikale po ruševinah.

Grob se nahaja v onem delu, kjer so pokopani najrevnejši, kjer na grobovih ne stoji spomeniki. Najprej je nizka gomila, nato pride veter in odpiha lahen prah. Nato pade dež z neba in izpere robove. Ob poletnih večerih letajo otroci preko njih. Končno nastopi zima. In na gomilo pade sneg, vedno debelejši in debelejši, dokler gomila popolnoma ne izgine. — A zima ne ostane. Zopet pride pomlad, pride poletje. Na drugih grobovih vzklijejo zvončki iz zemlje, zimzelen cvetve in vrtnice poženo popke. Tudi ta grob je prerastla trava. Sprva je pognala nežna zelena travica, nato so vzrastle rdeče koprive, osat in druge rastline, ki jim pravijo ljudje plevel. In ob toplih

poletnih dneh so prepevali na grobu murčki. — Nato pa je izginil nekega jutra ves osat in plevel, ostala je samo lepa travica. Nekaj dni pozneje je stal na koncu groba preprost črn križ. In končno je bilo vrezano v križ dekliško ime, z majhnimi črkami, nepobarvano, le od blizu čitljivo.

***

Nastala je noč. Okna v mestu so bila temna, vse je že spalo. Le zgoraj v velikih sobah visoke hiše je še bdel mlad mož. Ugasnil je bil luč, sedel v naslonjač z zaprtimi očmi ter prisluškoval, ali so šli spodaj že vsi k počitku. V roki je držal venec belih rož. Dolgo je sedel tako.

Ko je odprl oči, je bilo v sobi svetlo. Lahko je spoznal slike na stenah. Skozi okno je videl v luninem svitu stene nasproti stoječe hiše. Njegove misli so pohitele na pokopališče. »Grob leži v senci,« je rekel, »luna ne sveti nanj.« Nato je vstal, previdno odprl vrata in odšel z vencem po stopnjicah. Pri hišnih vratih je še enkrat prislušnil, nato je neslišno odklenil vrata ter odšel v senci hiš iz mesta, nato je stopal nekaj časa v luninem svitu, dokler ni dospel do pokopališča.

Bilo je tako, kot je rekel. Grob je ležal v globoki senci pokopališkega zidu. Obesil je venec na črni križ in naslonil glavo nanj. — Zunaj je šel mimo čuvaj, a ni ga videl. Vzbuđili so se glasovi lunine noči, šuštel je trava,

odpirali so se nočni cvetovi. Ničesar ni čul, doživljal je uro, ki je že davno minila, ko ga je objemalo dvoje dekliških rok, ko se je bled obrazek stikal k njegovemu, dvoje otroških, modrih oči zrla v njegove.

Nosila je že v sebi smrt. A še vedno je bila mlada in lepa, še vedno očarljiva in mikavna. Ljubila ga je, storila je zanj vse. Često je bila radi njega zmerjana; tedaj je zrla s svojimi tihimi očmi, a radi tega se ni nič izpremenilo. Ponoči v mrzli, zgodnji pomladi je prihajala v svoji ponošeni obleki k njemu na vrt; drugače se nista mogla sestati.

Ni je ljubil, le mikala ga je. In brezskrbno je vzel boječi ogejn z njenih ustnic. »Ako bi bil klepetav,« je rekel, »bi jutri lahko pripovedoval, da me je poljubila najlepša deklica v mestu.«

Ni verjela, da jo smatra za najlepšo, tudi ni verjela, da bo molčal.

Nizka ograja je ločila prostor, kjer sta stala, od ceste. Začula sta v bližini korake. Hotel jo je potegniti s seboj v temo. A ona ga je zadržala. »Saj je vseeno,« je rekla.

Iztrgal se je iz njenih rok in stopil sam nazaj v temo.

Nepremično je obstala ter si z obema rokama zakrila oči. — Tako je stala še, ko so šli zunaj ljudje že mimo in so se koraki že izgubili med hišami. Ni zapazila, da je stopil on zopet k njej in ji položil roko čez rame.

Toda ko je to začutila, je še globlje povsila glavo. »Sramuješ se!« je rekla tiho, »saj vem.«

Ni odgovoril. Sedel je na klopi in jo molče potegnil za seboj. Ni se branila, pritisnila je svoje ustnice na njegove lepe, oblične roke; bala se je, da ga ni užalila.

Veter je bril skozi gole veje. Ogrnil je njene noge s svojim plaščem. Z blaženimi očmi je zrla vanj. »Ne zebe me!« je rekla in pritisnila svoje čelo na njegove prsi.

Bila je v njegovi oblasti. Ničesar ni hotela več samo zase. — On jo je varoval. Ne zato, ker se mu je smilila ali ker bi smatral za greh ako bi jo brez ljubezni imenoval svojo; toda zdelo se mu je, kot da mu nekdo brani, da bi si jo popolnoma osvojil. Ni vedel, da je bila to smrt.

Vstal je in hotel iti. »Mrzla si,« je rekel. Toda ona je položila svojo roko na njegova lica, pritisnila svoje čelo na njegovo. »Vročica sem, ali ne čutiš, vsa žarim!« je rekla. Ovila mu je svoje roke okoli vratu ter ga držala v objemu kakor otrok, nemo ga je gledala in popolnoma pozabila nase.

***

Osem dni po tej mrzli noči ni mogla več zapustiti postelje. In dva meseca pozneje je umrla. Nikdar več je ni videl. Toda po njeni smrti se je vzbudila v njem ljubezen. In tako je nosil sedaj v sebi že leta in leta njeno svežo sliko. Moral je ljubiti mrtvo deklico.

Izdajstvo tržaških liberalcev

V soboto 16. junija je padla Zadruga zveza v Trstu v roke fašistov in z njo se je porušila zopet velika in pomembna gospodarska ustanova našega ljudstva v Italiji. Po nasilnem in protipostavnem razpustu Zadruga zveze v Gorici je prišel na vrsto Trst in tako je zginila z obličja slovenske in hrvaške Primorske poslednja samostojna gospodarska organizacija naše manjšine. Velikopotezen načrt gospodarskega zasuženja našega naroda se je začel izvajati in se bo izvajal z divjo, fašistom lastno odločnostjo.

Kar se je pripetilo v Trstu, posebno pa način, kako je prišla Zadruga zveza v oblast fašistov, je tako pomemben dogodek, da se moramo z njim natančneje pobaviti in o njem podrobno poučiti našo javnost. Poglavito dejstvo, ki je padlo vsakomu v oči in napolnilo Slovence tu- in onstran meje z velikanskim strmenjem, je to, da niso nastopili v Trstu fašisti z nasilnim in protipostavnim udarom kakor v Gorici, temveč da je prešla Zadruga zveza v njihove roke s polnim sporazumom slovenskih tržaških voditeljev. Dr. Josip Agneletto, predsednik zveze, je sklenil z dovoljenjem voditeljev tržaške »Edinosti« s fašistovsko stranko odgovor, po katerem so dobili v tej čisto slovenski in hrvaški organizaciji fašisti večino, dosedanja lastniki pa mesto predsednika, sicer pa v odboru le manjšino. Dr. Agneletto je prevzel, kakor je »Slovenec« že poročal, žalostno nalogo, da na občnem zboru zagovarja članicam kapitulacijo in je s svojim predlogom tudi prodril, čeprav so nekateri delegati glasovali proti, drugi pa že med razpravo v znak protesta zapustili občni zbor. Odkar je zasedla Italija Primorsko, se je prvič zgodilo, da so oropali fašisti našo manjšino velike narodne organizacije s pristankom in privoljenjem voditeljev. Dočim so načelniki Zadruga zveze v Gorici padli v borbi za slovensko gospodarsko neodvisnost, torej kot zastopniki velike socialne ideje, in je zato njihov padec podvojil v ljudstvu odporne sile proti fašistovski krivici, so tržaški voditelji s svojo kapitulacijo ljudstvo popolnoma zbegali in zgubili nele Zadruga zvezo, temveč tudi svoj ugled v narodu. S svojim dejanjem so povzročili sami moralni polom edinjaško-liberalne stranke na Primorskem.

Kako naj si tolmačimo ta neverjetni oportunistični tržaški voditeljev, ki dela vtis narodnega izdajstva? O kakih koncesijah, ki so jih fašisti dali ob predaji našemu ljudstvu, ne more biti govora. Da je oportunistični dr. Agneletto ohranil mesto predsednika tudi v poitalijančeni zvezi in tako svojo osebo korist ter da sme še par Slovencev sedeti v odboru poleg najzagrizenejših predstavnikov fašizma, ni nobena pridobitev, temveč samo škoda in izguba za naš narod. Ali se je izplačalo, izročiti samo radi tega ubijalcem naše mladine in mučiteljem našega ljudstva največjo gospodarsko organizacijo Istre in Tržaške, o tem je pač vsak vsak zaveden Slovenec na jasnem.

Kapitulacija nam postane razumljiva, ako premostrimo politiko, ki jo vodijo edinjaško-liberalni veljaki na deželi že par let nasproti fašizmu. Veleposestniki, trgovci, gostilničarji, mesarji in drugi napredni inteligenti na deželi, na katerih sloni vsa moč edinjaških organizacij, so bili prvi, ki so iz skrbi za obrtne koncesije in svoje položaje v občinah, lomili na Primorskem narodno disciplino in se vda- jali fašizmu. Saj se je glasilo fašistov »Il Popolo di Trieste« nedavno tega samo bahalo, da prospeva v tržaški pokrajini fašizem največ zato, ker se je posrečilo pridobiti za fašiste kraške slovenske magnate, ki so nato že sami poskrbeli, da ne ostanejo v ljudstvu osamljeni in agitirali zato na vse pretege med ljudmi za fašizem. Ti pomagači italijanskega fašizma so različni Mohorčiči, Grbei in Kosoveli, sami navdušeni Sokoli in nekdanji zastavonoše napredne in narodne misli na Kra- šu. Pred dvema mesecema smo doživeli celo sramoto, da so na sestanku v Sezani na predlog fašistovskega tajnika Graziolija glasovali vsi liberalni župani brez izjeme za odpravo slovenskih (in celo dvojezičnih) napisov na Krasu. Stranka, ki naslanja svojo moč na take pristaše, ne more ravnati drugače, kakor je ravnala, in načelniki zadruga zveze v Trstu niso naredili drugega, nego prenesli taktiko svojih somišljenikov z dežele v tržaško centralo.

Nekoliko težje si je tolmačiti, kako so mogli dr. Wilfan, dr. Čok in dr. Slavik dati dovoljenje za tako pogubno politiko. Dr. Wilfan je pristal najbrž zato, ker si je mislil, da je boljše, ako sodelujejo tudi naši ljudje pri zvezi, nego da gospodarijo v njej neomejeno samo fašisti. Nameni, ki so ga vodili, so torej čisti, toda njegova politika je kljub temu katastrofalna. Kdor pričakuje, da se bodo fašisti ozirali pri zvezi na slovenske in hrvaške koristi, se kruto vara in živi izven resničnosti. V odboru, kjer sedi fašistovska večina, se bo delala fašistovska politika, se bodo izvajali fašistovski in ne slov. načerti. Slovenski predsednik in slovenski odborniki so grobo slepilo za naše ljudstvo, ki ga je treba temeljito zbegati in pripeljati z zvijačo pod fašistovski jarem. Kaj si bodo mislili naši kmetje, ko bodo prisostvovali skupnim nastopom dr. Agneletta

in Pertota-Ascarija, podpredsednika tržaške fašistovske stranke? Kako porazno bo moralo vplivati na naše ljudi, ko bo na občnih zbior- naših posojilnic v Postojnsčini, v Kobaridu ali na Krasu sedel poleg gospoda Miklavčiča ali Kutina prosluli fašistovski tenente Grazioli, čigar življenjska naloga ne obstoji v drugem nego v brutalnem zatiranju slovenstva!! Kako so mogli nadalje dr. Wilfan, dr. Slavik in dr. Čok dovoliti, da postane odbornik Zadruga zveze v Trstu podpredsednik fašistovske stranke za Istro odvetnik Petris, ki se je proslavil s krutim pretepanjem istrskih duhovnikov in strašnim preganjanjem naših kmetov? Ali ni dr. Petris tista zver, ki je 20. maja t. l. torej še pred enim mesecem organiziral v Smarju pri Kopru oborožen vpad v cerkev, ker se je tam slovensko pridigalo in molilo? Može, žene in otroci, ki so videli ta dan strašen prizor, kako orožniki s puško na rami ženejo izpred oltarja vernike, ki so čuli jok bežečih kmetov mater in otrok, videli tolpo Petrisovih fašistov, kako razbijajo stojnice, trgajo slovenske molitvenike, vničujejo svetniške podo- be ter tepejo naše prodajalce, ti slovenski ljudje ne bodo zavezništva tržaških edinjašev s Petrisom nikdar razumeli, nikdar odobrvali, temveč le najodločneje obsodili. Da je skrunilec božje hiše in prostaški zločinec dr. Petris postal na občnem zboru z glasovi sloven-

skih in hrvaških edinjaških liberalcev od- bornik Zadruga zveze v Trstu, je narodna sramota, ki je ne bo mogoče izbrisati in pozabiti.

Zgled, ki so ga dali gospodje v Trstu, je vir strašnega pohujšanja in nepopravljive demoralizacije našega ljudstva na Primorskem. Ako si odvetniki in veljaki dovoljujejo take kupčije, potem je v naših vaseh vsak še tako škodljiv in pogubonos, še tako ne- časten kompromis s fašisti opravičen in pa- dejo vse meje med tem, kar je dostojno in kar je prepovedano, med tem, kar je značajno in pošteno in kar je breznačajno in nepo- šteno. Naj se Wilfanovi ljudje tega zavedajo ali ne, vsak objektivni opazovalec razmer na Primorskem mora priznati dejstvo, da se s tako politiko tržaških edinjašev rušijo moralni temelji, na katerih sloni narodna obramba naše manjšine v Italiji. Ako bi slovensko in hrvaško ljudstvo sledilo zgledu edinjaškega vodstva, bi bilo v par letih našega naroda v Italiji konec.

Na srečo je pa v priprostem ljudstvu več morale in več čuta za narodno dostojnost kakor v primorskih liberalnih veljaki in tako upamo, da bo slednjič ljudstvo samo obračunalo s temi grobokopi njegove narodne časti in njegove bodočnosti.

Pet novih držav povabljenih...

v Berlin, 25. jun. (Tel. »Slov.«) V novi Kellogovi noti, ki je bila izročena v soboto, so ameriške Združene države poziv k pristopu k protivojni pogodbi razširile, razen na prvotno določeni šest držav, tudi na Belgijo, Češkoslovaško, Poljsko, angleške dominijone in na kolonije. Pogodba se spremeni v smislu francoskih predlogov in se ji vstavijo juri- dične definicije o pravici samoobrambe, sprejem pakta pa ni ogrožen s tem, da bi bilo uveljavljanje pogodbe odvisno od tega, da se pogodba sprejme splošno ali skoro splošno. Določbe pakta Društva narodov in locarnske pogodbe se po mnenju Amerike s protivojnim paktom ne zmanjšajo. Združene države so v

novem načrtu spremenile samo predgovor, ki sedaj pravi: V interesu pospeševanja blago- stanja človeštva je prišel čas, da se svet od- krito odredi vojni kot sredstvu nacionalne po- litike, da postanejo mirovni in prijateljski od- nošaji med državami trajni za vso bodočnost. Vse spremembe sedanjih odnošajev se mo- rajo poskušati samo z mirnimi sredstvi in vsaki signatarni državi, ki bi skušala uvelja- viti svoje nacionalne interese z vojno, se mo- rajo ugodnosti pogodbe odredi. Kellog upa, da se bo s tem pripomoglo, da pride svet bliže do starih, zaželjenih sanj človeštva o miru na svetu.

Po konferenci male antante

Odmev v Avstriji

v Dunaj, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Izjave, po- sebno dr. Marinkoviča, po sklepu konference male antante so povzročile na Dunaju gotovo vznemirjenost, ker izhaja iz izjav jugoslovan- skega zunanjega ministra, kakor tudi iz izjav dr. Beneša, da naj bo Nemčija izključena iz srednjeevropskih kombinacij male antante. Na dunajskih poučenih mestih se poudarja, da je zvezni kancler Dr. Seipel v svojem intervjuju, ki je bil začetkom tega meseca objavljen v »Neue Freie Presse«, popolnoma jasno obraz- ložil stališče Avstrije. Dr. Seipel je takrat izja- vil, da kaka kombinacija, ki bi izključevala Nemčijo, za Avstrijo za vso bodočnost ne pri- haja v poštev. V poučenih krogih se v zvezi s tem tudi poudarja, da že same tri države male antante le težko med seboj prihajajo do go- spodarske združitve.

Za vojaško malo antanto

v Bukarešta, 25. junija. (Tel. »Slov.«) »Cu- ventul«, ki je bil zadnje čase ponovno inspi- riran oficijozno, piše danes o konferenci Male

antante, da ne zadostuje, da se proti madjar- skim prizadevanjem za revizijo mirovne po- godbe vedno poudarja samo diplomatska so- lidarnost, temveč je tudi potrebno, da se diplo- matska Mala antanta spopolni z vojaško Malo antanto, ki bo dala možnost, da bi države Male antante tudi vojaško delovale skupno.

v Praga, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Češkoslo- vaški zunanji minister dr. Beneš je iz Bukare- šte dospel v Zenevo, kjer predseduje varnost- ni komisiji. Kot najvažnejši rezultat konfere- nce male antante v Bukareštu se smatra tukaj energična izjava vseh treh ministrov male an- tante, da ne pripustijo nobene spremembe te- ritorialnega statusa quo. To pomeni, da mala antanta svojo pripravljenost za dejansko sode- lovanje pri gospodarski Srednji Evropi ne bo vezala na revizijo trianonske pogodbe. Na- daljnji važni uspeh je osnovanje skupne dele- gacije za osnovanje ožjih gospodarskih stikov držav male antante med seboj in z njihovimi sosedi. Ta gospodarska skupnost naj se nanaša ne samo na gospodarsko, temveč tudi na fi- nančno in kulturno polje.

Nobile rešen - pa tovariši?

v Stockholm, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Letalu »Tornberg« z voditeljem poročnikom Einar Lundborgom se je posrečilo pristati pri gene- ralu Nobileu, katerega je sprejel na krov in ga prepeljal na Kitov otok v Hinlopensundu. Poro- čnik Lundborg je z letalom poletel še enkrat, da reši Nobileve tovariše, ko pa je pristal na ledu, se je letalo težko poškodovalo, pilot pa ni bil ranjen.

Ko je bil general Nobile rešen, je obve- stil svoje tovariše, da je za njihovo rešitev pri- praviljen finski aparat, ki je opremljen s smuč- mi. Zato naj se ne bojijo in naj ne izgubijo po- guma. General Nobile je brzojavil svoji so- progi, da se bo vrnil v Italijo samo s svojimi petimi tovariši. Rimski vladi je Nobile sporo- čil, da se je pustil rešiti in da se je odstranil od svojih tovarišev zato, da bi mogel nadalj- njim pomožnim ekspedicijam dati boljše po- datke za rešitev tovarišev. Generala Nobila so spravili na ladjo »Citta di Milano«. Zdravnik je ugotovil, da ima Nobile zlomljeno desno golenico, ki pa je že skoro zdrava, da ima spahnjeno desno nogo, nategnjene žile in da ima en prst na nogi zelo zmečkan. Verjetno je, da bo ozdravel v par tednih.

Voditelj švedske reševalne ekspedicije na Spitzbergh kapitajn Tornberg je poslal šved- skemu brambnemu ministru brzojavko, v kateri pravi: Letalo »31« je pristalo pri No- bilovi skupini ob 23.05, vzelo na krov Nobila, ki ima zlomljeno nogo, in je nanovo startalo ob 4 zjutraj, da prevzame še enega težko ranjenega člana. Ko je letalo pristalo na ledu, pa se je prevrnilo, dočim je voditelj letala po- ročnik Lundborg ostal neranjen. Pri Nobilevi skupini imajo živih za dva meseca, ledena plošča je velika 200 krat 300 metrov in je po-

krita z 20 cm visokim snegom. Rešitev ostan- ka Nobileve skupine je sedaj najbolj mogoča z lahкими letali, ki potrebujejo čim najmanj- šega prostora za start in za pristanek.

Poročnik Lundborg pa je poslal brzojav- ko, ki se glasi: Moj Foker se je pri pristanku poškodoval. Popravilo ni mogoče. Podnevi je sneg zelo mehak, ponoči pa, če je mrzlo, lah- ko tukaj pristane letalo, ki ima s seboj smuč.

Amundsen se ponesrečil?

v Nyaalesund, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Par- nik »Citta di Milano« poskuša prodrati bolj proti severu ter se sploh poskuša, da se ope- racijska baza za pomožne ekspedicije pomak- ne bolj proti severu. Usoda sedmih tovarišev, ki jih je odnesel poškodovani zrakoplov, se smatra sedaj za brezupno. Sodi se, da jim je edini Amundsen prišel na sled in da se je pri tem najbrže sam ponesrečil. Ekspedicija, ki jo je poslala »Braganza«, išče v bližini Walengröna, severovzhodno od severovzhodne- ga otoka, švedska ekspedicija pa išče sledi pri amsterdamskih otokih.

Ugibanja o nemški vladi

v Berlin, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Potem, ko je Herman Müller sporočil predsedniku re- publike Hindenburgu svoj neuspeh pri se- stavljanju takomenovane velike koalicije, ki bi praktično obsegala vse stranke razen skraj- ne levice in skrajne desnice, je politika pri vprašanju, kaj bo sedaj, navezana na gola ugibanja in na pisavo glavnega organa soci- alno demokratske stranke »Vorwärts«, v ka- terem razjasnjuje Herman Müller svoje načrte. Poslednja kombinacija o sestavi vlade, ki bi

vodila posle čez počitnice in bi obstojala iz vo- dilnih mož strank, v katerih naj bi sami raz- čistili položaj, ne dobiva velike verjetnosti. Radi zadržanja bavarske ljudske stranke, ki je slejkoprej v strogi opoziciji proti sociali- stom, bi najbrže tudi poskus s sestavo ustavo- dajne weimarske koalicije ne prišel do zače- ljenegega zaključka. Sestava vlade brez večin- ske stranke socialistov je pa nemogoča. Zdi se pa, da je gotovo samo to, da socialno-de- mokratska stranka vodstva poslov pri sestavi in vodstvu vlade ne bo dala iz rok.

Kakor na poročila današnja »Montags- post«, bo designirani državni kancler Her- mann Müller jutri predložil državnemu pre- sedniku listo osebnosti, ki so, ne da bi se ve- zali na kako stranko, pripravljene sestaviti kabinet. V listi so imenovane sledeče osebe: Državni kancler socialist Hermann Müller- Franken, zunanje ministrstvo dr. Streseman, nemška ljudska stranka, notranje ministrstvo socialist Severing, pravosodje demokrat Koch, finance socialist Helfferding, socialna politika Brauns, centrum, narodno gospodarstvo Cur- tius, nemška ljudska stranka, državna bram- ba general Gröner, izven strank, pošta dr. Schätzl, bavarska ljudska stranka, nadaljnji ministrski kandidati so: poslanca centruma dr. Wirth in dr. Guerard ter socialni demo- krat Keil.

Generalna stavka v Grčiji

v Atene, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Pogajanja za sporazum med tobačnimi delavci in delo- dajalci so se razbila, ker so se posebno angle- ški in ameriški podjetniki branili sprejeti za- hteve delavcev. Tudi današnji zadnji poskus macedonskega guvernerja za spravo se je iz- jalovil. Grška strokovna zveza je za danes zve- čer napovedala proglasitev generalne stavke. Tajništvo amsterdamske internacionale stro- kovnih zvez je poslalo grški vladi protestno brzojavko, da se uporablja vojaštvo za uduše- nje delavskega pokreta.

Grška vlada je sklicala posebno komisijo zastopnikov narodnega gospodarstva, tobačnih fabrikantov in delavcev, ki naj prouči vse probleme, ki so nastali vsled stavke delavcev. Vprašanje generalne stavke ostane še nadalje na dnevnem redu in generalna federacija de- lavcev je poslala vladi brzojavko, ki vsebuje ultimatum, kateri poteče danes zvečer.

Stabilizacijo odobril tudi senat

v Pariz, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Novo francosko valutno enoto tvori devalvirani frank, ki je določen v zlati teži 0,0655 g zlata s čisto vsebino 900/1000. To odgovarja fini vse- bini 0,5895 g ali kurzu 124.21 za 1 funt ali 25.52 za dolar. Ta novi zlati frank ne velja za obveznosti, ki so bile sklenjene prej, ko je stopenj zakon v veljavo, v zlatih frankih. — Poincarejev načrt o stabilizaciji franka je sprejel danes zjutraj tudi senat, potem ko ga je poslanska zbornica obravnavala od sobote večera do ponedeljka zjutraj. Poincare je več- krat spravljal vprašanje zaupnice, katero mu je parlament tudi dal. Novi kurz franka zna- ša 124.21 za 1 funt. Samo radikalni socialisti in socialisti so naglašali, da bi prejšnja stabi- lizacija, ki so jo vedno pripravljali, prinesla višji kurz, končno pa so tudi oni glasovali za zakon.

Odpravite potne listel

v Pariz, 25. junija. (Tel. »Slov.«) Medpar- lamentarna trgovinska konferenca, ki je te dni zborovala v Parizu in ki se je posvetovala v glavnem o olajšavi mednarodnega trgovinske- ga prometa, se je izrekla za enakopravnost v okviru zakonodaje, in to glede tu- in inozem- cev. Obenem priporoča sklenitev kolektivnih pogodb, predvsem pa odpravo vseh potnih vizumov.

Danes proces Bela Kun

v Dunaj, 25. jun. (Tel. »Slov.«) Jutri se začne proces proti Beli Kunu radi prestopka proti potniškemu predpisom in radi tajnega ro- varjenja. Za razpravo so se ukrenile vse po- trebne varnostne odredbe. Izdale se bodo vstopnice samo za časnikarje, katere bodo pustili v razpravno dvorano šele po temeljiti telesni preiskavi. Pravosodno ministrstvo je danes odklonilo madjarsko zahtevo za izročit- ev Bele Kuna, dasi sta se deželno sodišče in višje deželno sodišče v svojem jurističnem mnenju izrekli za izročitev.

—o—

72 komunistov ustreljenih. V Svapavu so aretirali 74 komunistov, ker so osumljeni kompote, in so jih 72 takoj ustrelili.

Egiptovski parlament razpuščen

v London, 25. jun. (Tel. »Slov.«) »Ex- change Telegraph« poroča iz Kaira, da je po- tem, ko so odstopili štirje liberalni ministri, propadla koalicija med liberali in stranko Vafd in da je kralj Fuad razpustil kabinet Nahas-paše. Pričakuje se, da bodo razpisane nove volitve.

Dunajska vremenska napoved za 26. ju- nij. Najprej jasno, toplo; v severnih alpah južni vetrovi, lokalne nevihte.

teju naroda dr. A. Korosch, ki je edini sposoben, da v teh težkih trenutkih obrani državni red in mir.

Proslava Vidovega dne. Cerkevna proslava Vidovega dne kot spominjskega dne preminulim boriteljem za domovino se vrši v tukajšnji stolnici ob 10 dopoldne s slovesno pontifikalno mašo. Svečanosti se udeležijo krajevni predstavniki vojaških in civilnih, državnih in samoupravnih oblasti in uradov.

Nova tovarna. V Maribor je prispel bremsenski podjetnik O. Schoeter, ki namerava zgraditi v Mariboru tovarno za tako zvali »izolite«. Izoliti je stavbeni material, ki je zmes najrazličnejših rud: azbesta, magnezita, bauxita itd. Stavbni stroški so pri »izolitu« za 30 do 40 odstotkov cenejši kakor za opako — tako zahtuje podjetnik Nemeč, ki je že pred vojno vodil slinčno podjetje v Romuniji, ki je radi brezkonkurenčne produkcije izolita tamkaj zelo dobro uspeval. In zakaj so ravno v Mariboru ugodna tla za to? V mariborski okolici namreč imamo vse polno rud, ki so potrebne za pravljenje izolita. Upajmo, da bo g. Schroeter dobil dovoljenje pri pristojni oblasti za to; baje se za stvar zanima tudi ljubljanska in celjska občina. Izoliti je namreč tudi pripravno sredstvo za gradbo cest. Stroški znašajo tudi v tem slučaju za 30 do 40 odstotkov manj nego z železobetonom. Pri tem naj še poudarimo narodno-gospodarski in socialni pomen takega podjetja. V narodno-gospodarskem oziru industrijski izvoz v tuje države bi se zvišal, ker ima g. Schroeter sigurne odjemalce predvsem v Nemčiji, Franciji in Angliji. V socialnem oziru: naši ljudje, ki bi se nastavili v podjetje, bi prišli do zaslužka. S tem bi se znatno olajšala beda brezposelnih.

Zopet tatovi koles. Trgovskemu pomočniku Frideriku R. je izginilo kolo iz skladišča Kuhar-Zemljič na Aleksandrovi cesti št. 74. Kolo je znamke »Styria«, je zeleno popleskano in ima št. 657.069. — Istotako je neznan ljubitelj kolesarskega sporta ukradel delovodji pri ekspediciji »Balkan« Konradu P. kolo znamke »Meteor« iz veže hiše na Aleksandrovi cesti 38. Istega dne zvečer pa je policijski agent L. A. našel pri Poševi gramoznici v Koroskem predmestju kolo, ki je ležalo v travi. Bilo je znamke »Meteor« št. 47.513. Očividno neznanec, ki je odpeljal kolo iz veže na Aleksandrovi cesti 38, kolo ni ugajalo in ga je pustil zunaj v koroskem predmestju v travi. Sam pa je šel menda iskat boljše.

Tatvina. Neznanec se je posrežilo vdreti v zaklenjeno podstrežje uradnika dr. Železnice Josipa P. v Cankarjevi ulici 15. Odnesel je žensko črno zimsko suknjo, žensko temnosivo suknjo, pelerinu, črne hlače, dva črna telovnika in klubok (pliš). Skupna vrednost odnešenih predmetov znaša okrog 700 Din.

Kravo je odpeljal iz hleva mestne klavnice še neizsleden kravodij tukajšnjemu mesarju P. O., sanjujočemu v Jezdarski ulici 8. Krava je stara 5 do 6 let, majhna in ima belo-rdeče lise.

Policijska kronika. Aretiran je bil Andrej K. radi razgrajanja, pijanosti in nevarne grožnje. Prijavljeni pa so bili sledeči slučaj: karambol, kajenje nočnega miru, prekoračenje policijske ure, kopaanje v Dravi in dr.

Celje

Gosp. Poljšak v mariborski bolnici. Preječi smo v objavo sledečo izjavo Splošne bolnice I. reda v Mariboru datirano z dnem 14. junija 1928 pod št. 713-28: Zdravljenje s preparatom in metodo gosp. Poljšaka se uradno komisionelno preizkujajo in preizkušajo v mariborski splošni bolnici sporazumno z gosp. Poljšakom. Dokler se to ne konča, prenehajo vsaka nadaljna polemika in privatno zdravljenje pri g. Poljšaku. Maribor, dne 14. junija 1928. Vodja bolnice: Dr. Drnovšek I. r., Poljšak I. r.

Prošnja na vojaško oblast. Z nastopom toplih dni valovi Savinja kopalcev obeh spolov. Prijateljni kopeli se v obilni in hvalevredni meri poslužujejo tudi vojaštvo celjske garnizije. Proših bi pa pri tej priliki, da napravi vojaška oblast vendar enkrat red. Vojski se namreč v večini kopljeje v kostumu, ki pač ne odgovarja mestu, kjer se v bližini kopljejo dame ali pa vsaj hodijo mimo. Ne zahtevamo, da nabavi vojaška oblast vsakemu vojaku kopalno obleko, pač pa naj se vodijo vojaki h kopaanju na mesta, ki niso splošno dostopna in vidna. Opravičeno protestirajo kopalci tudi proti temu, da se vojaštvo koplje nepretrdno nad mestnim kopalščem ter povzroča, da je učestna kopel vsled kalne vode skoro neporabna. Prav posebno pa še ne gre kopati konj nad mestnim kopalščem. Iskreno privoščimo vojaštvu prijetnosti savinjske kopeli, a malo obzirnosti do ostalega kopajočega se sveta smemo pa tudi zahtevati.

Kamen mesto cehe. V gostilno pri Jelenu na Kralja Petra cesti je stopil prošlo soboto opoldne neznan moški in si naročil kosilo ter popil dve četrtinki vina. S seboj je nosil majhen zavojček. Naenkrat je mož tako napravil, kot da morda nekam. In tako je tudi razumela natakarka Marica

Šmon, ker je neznanec pustil zavojček na mizi. Ko ga vendar dolgo ni bilo nazaj, je šla pogledat za njim, pa neznanec je bil že popihl. Odprla je zavojček in našla v njem — navaden kamen s ceste. Zavojček mu je dobro služil za maskiranje pobega.

Še eno kolo ukradeno. Prošli teden bi v celjski policijski kroniki lahko zaznamovali kot teden kolesnih tatov. V soboto zvečer je namreč kot četrti prišel ob svoje kolo plačlini natakark v hotelu »Evropac« g. Rudolf Jurij. Kot po navadi je tudi ta dan pustil svoje skoro novo »Styria« kolo na hodniku hotela. Okoli pol 11. ure zvečer je opazil, da je kolo dobilo noge. Gosp. Jurij trpi najmanj 2000 Din škode.

Rake je prodajal. V soboto okoli treh popoldne je stražnik potikal po nahrbtniku Ivana Valeja iz Marije Grada. In je odšel rake, ki jih je hotel Ivan prodajati v hotelu »Balkan« v Gosposki ulici. Ker Ivan ni imel dovoljenja niti za lov na rake niti za prodajo in so bili raki poleg tega še manj kot 12 cm dolgi, je moral rake prepustiti Ribarskemu društvu, ki jih je vrnilo življenju v potoku.

Samo dekleta je šel klicat. V soboto zvečer okoli 11. ure so strahoma poskakali prebivalci hiš št. 16 a na Ljubljanski cesti iz svojih postelj, v kolikor so bili že v posteljah. Prebudili jih je razsajaj, ki je na cesto pred hišo kričal, vpil »auf bilke« in butal ob hišna vrata ter rekel, da bo hišnega gospodarja A. Kunšeka namlatil ali mu storil še kaj hušnega. Le z veliko težavo so nemirneža, ki je bil pregloboko pogledal v kozarec, ukrotili in videli, da gre za 23 letnega mizarskega pomočnika z Lave Poldeka F. Na policiji je rekel, da je mislil samo klicati dekleta, kj v dotični hiši stanuje in da bo hišnemu gospodarju povrnil vso škodo na vratih, ki jih je menda kar iz tečajev vrغل.

Dopisi

Kamnik

Otvoritev prosvetne razstave in pevski koncert. Prošlo nedeljo je bila po slovesni sveti maši otvorjena prosvetna razstava vseh katoliških izobraževalnih društev v okraju. Ob navzočnosti zastopnikov svetne in cerkvene gosposke je otvoril s prelepim nagovorom razstavo predsednik okrajnega odbora, č. g. župnik Tomažič, ki je goste in obiskovalce, kakih sto ljudi, potem vodil po dvorani in pojasnjeval posamezne oddelke. Koliko je v tej razstavi skrigitela dela in truda, ni mogoče presoditi na prvi pogled, ampak se mora človek poglobiti v neznatne statistike, slike in predmete, ki so razstavljeni, pa bo strmel, koliko se skriva dela, prečutih noči, moči in talentov in razumevanja v tej navidezni neznanosti. Največ govori o vsem tem delu velika statistika na mizi okrajnega odbora sredi dvorane. Tam vidiš, da ima kamniški okraj 20 kat. prov. društev z 2116 člani, 5131 knjigami, 36 oddelki. To vse je statistika iz leta 1924-25, ko se še niso društva v okraju tako razvila kakor pa sedaj, zadnje dve leti. V istem letu so imela društva 110 predavanj, 83 predstav. Pevcev je bilo 106. Zanimivo so te številke, ker tako glasno govore o uspehih društev. Zanimiva je tudi statistika o naših organizacijah. Tako je v okraju 12 hranilnic, 2 nabavni zadrugi, 5 mlekarških in 4 strojne in električne zadrugi, 4 živinorejske in 2 slamnarski.

Razstave se je udeležilo 16 društev in dijaško počitniško združenje. Prostor kraši 7 lepih društvenih zastav. Lep je razstavni prostor društva »Kamnik«, ki je pokazalo bolj stanje svojega odra, zanimiv oni društva na Selih, kjer vzbujajo ženska ročna dela, izgotovljena v društvu, veliko pozornost; zanimivi so izdelki 14 letnega društvenika iz Grobelj, ki je iz žgane ilovice napravil lepo Kristusovo glavo in nekaj živali; dalje lončarski izdelki pri društvu Komenda itd.

Nedeljska otvoritev je prisotne naravnost osupnila. Čeprav je temu ali onemu marsikaj očulo v vrvežu, vendar je vsak obiskovalec moral videti ogromni pomen naših prosvetnih društev. Lepo slovesnost je povzdignil še govor urednika gosp. Erjavca iz Ljubljane. — Razstava je odprta do konca meseca vsak dan dopoldne in tako ima vsak možnost, da si jo ogleda. Prezanimiva je, zato naj nikdo ne opusti lepe prilike, da se prepriča o tistem, skromnem, a zato tako uspešnem delu naših prosvetarjev po deželi!

Popoldne se je vršil v društvenem domu v Mekinjah, kjer je društvo proslavljalo 25 letnico obstoja, ki so s svojimi nastopom pokazala mnogo napredka od prejšnjih let in vsa častno rešila svoje nalogo. Impozanten je bil nastop združenih pevcev, čez sto pod vodstvom okrajnega pevovodje, gosp. nadučitelja Primožiča. Nabito polna dvorana se je šušila lepimi glasovi, zaokroženosti zbora in lepemu prednašanju. Pevci, le tako naprej! — Po koncertu se na prostem vršila veselica.

Tržič

Na Kofcah je bilo v nedeljo prav lepo. Veliko Tržičanov in tudi še drugih prijateljev planja je šlo k otvoritvi in blagoslovitvi kapele že v soboto popoldne in zvečer, izredno mnogo pa še v nedeljo zjutraj. Pogled na kapelo je bil nekaj lepega, zlasti na lepo oltarno in mašno opremo, katero je zares umetniško in originalno izvršila požrtvovalna gđ. strokovna učiteljica Tončka Stancarjeva iz Tržiča. Planinke in druge gorske cvetlice so izključen okras na vseh predmetih kapele, ki postane po vsem tem še bolj planinska in prisrčna. Blagoslovitev kapele je izvršil tržaški g. župnik Matija Škerbec, ki je po lepem govoru daroval tudi sv. mašo. Slovesnost je pri sv. maši in tudi potem zelo povzdignil priznani moški zbor prosvetnega društva sv. Jožefa iz Tržiča ter godba istega društva. Lepo kresna noč z bajnimi kresovi, krasen planinski dan, ki je pel Bogu hvalo za lepoto naše zemlje, ostane pač vsakomur v najlepšem spominu. — Nekateri so povpraševali, zakaj je kapela poleg planinskega hotela posvečena ravno sv. Janezu Krstniku. Pač tudi zato, da pridiguje ta svetnik treznosti in na planinah, predvsem pa zato, ker je ta svetnik tudi patron številnih pastirjev, ki okrog Kofc vsako leto pasejo svoje črede. — Sv. mašo bo oskrboval na Kofcah župni urad v Tržiču. Bo gotovo dve nedelji v poletnih mesecih. Če pride kdaj za nedeljo kakšen duhovnik-izletnik na Kofce maševati, naj se pa blagovito prijavi župnemu uradu v Tržiču, da sv. mašo razglasi. Cerkevna oglasna deska na glavnem trgu opravlja svoj posel pri nas priznano hitro in za domačine zadostuje razglasitev še v soboto popoldne. Sv. maša bo na Kofcah vedno ob desetih, da jo dobijo še izletniki, ki pridejo zjutraj z izletniškim vlakom. Prihodnjt bo že na praznik sv. Petra in Pavla.

Trbovlje

Naši hrabi. V soboto in nedeljo je bilo na Mrzlici do 400 izletnikov. Le žal, da so izleti postali nekakšna epidemija in ljudje zahajajo na hrbe le zato, da tam pijančujejo in se neprimerno obnašajo. Pravi pomen planin pri nas malokdo pozna.

Pot na Mrzlico, t. j. od lovske kočje do Hausenbichlerjeve kočje po gozdu bo treba popraviti, kar ne bi zahtevalo mnogo truda in stroškov. Nevarno je, da po tej poti lahko kdo pade, posebno v temi in si kaj zlomi.

Sin paznika Kneza na Separaciji, Janko, je zadel z boso nogo ob kamen, nakar je nastopilo zastupljenje in je podlegel. Pogreba se je udeležilo mnogo občinstva in šolskih tovarišev, ker je bil fant priden in zelo priljubljen.

Požar. V soboto ob tričetrt na 1. uro so pričele goreti barake in svajski hlevi na Glažuti. Ogenj je nastal na dosedaj še nepojasnjen način. Svinjo in zajce so še pravočasno rešili.

Ptuj

Matura na tukajšnji gimnaziji se je dovršila dne 19. t. m. Od 14 dijakov ni nihče padel ter so vsi osmošolci izdelali in sicer sledeči: Teodor Bedernjak, Milan Gorišek, Zdenko Gorup, Bogomir Janežič, Ivan Jurkovič, Erik Klinc, Andrej Kovač, Dušica Lastavec, Viljem Lippal, Milena Omerzu, Marija Pavšič, Ignac Petrovič, Marjeta Ra-

Gospodarstvo

Stabilizacija franka

Stabilizacija francoskega franka je samo zaključek velikopoteznega načrta za sanacijo franka, ki datira iz leta 1926, ko je francoski frank padel na najnižjo stopnjo.

Zgodovina gibanja francoskega franka je kaj zanimiva. Koj po vojni v letu 1919. je frank stalno padal zaradi neprestane inflacije. Spomladi 1920 se je frank učvrstil radi sporazuma allirancev v San Remo, ko pa se je v avgustu tega leta zaključila konferenca v Spa brezuspešno, je frank zopet padel do začetka 1921, nato je do londonskega ultimata (maja 1921) in prvega plačila Nemčije narasčal, pa zopet popustil in začel dvigati se šele po wiesbadenskem sporazumu. Prišel je umor Rathenau v juliju 1922, Nemčija ni dobila mednarodnega posojila in je zahtevala moratorij, marka je začela padati in sledil je frank. Tudi zasedba Ruhrja ni vzdržala padanja franka. Začetkom 1924 je prišlo do naravnost katastrofalnega padanja in se je le v Morganovim posojilom mogel frank dvigniti. Tudi Dawesov načrt in posojilo Morgan nista zavrla nadaljnega padanja, ki je trajalo do julija 1926, ko je prišel na vlado Poincaré in tečaj franka se je stabiliziral na sedanjí višini.

Kakor smo že omenili, je sedanja zakonska stabilizacija le zaključek velikega sanacijskega dela. Urediti je bilo treba na novo državne finance in jih uravnotežiti, kar je uspelo z davčno reformo. Nadalje je bila velika nevarnost za državne finance ogromna višina letelih dolgov, ki so se pa v teku leta 1927. znatno znižali, tudi je prenehalo zadolževanje države pri emisijski banki in je država dosedaj svoj dolg znižala od 38 milijard v letu 1926. na 18 milijard frankov. Državni boni s kratkim rokom so bili konvertirani v dolgoročne. Sedanja stabilizacijski zakon uvaja zlato valuto s takojšnjo veljavnostjo. Zlata vsebina novega franka odgovarja sedanjemu tečaju (ca. 0.059 g ¹⁰⁰⁰/₁₀₀₀) 124.20 frankov za funt šterling. (Cene se naravno ne bodo izpremenile.) Dočim pred vojno v Franciji ni bilo določil o kritju bankovcev, pač pa je bil ugotovljen samo kontingent, je sedaj kritje določeno s 35% v zlato. To kritje mora biti za obrok bankovcev in žiro-dobroimetja; s tem se po modernih naziranjih izenači obrok bankovcev z žirom. Kolikor ima sedaj »Banque de France« zlata, je kritja za 40%. Nov dogovor med finančnim ministrom in emisijsko banko uveljavlja valorizacijo bilance banke. Zlati zaklad (po zadnjem izkazu z dne 21. t. m. je znašal 5548 milj. frankov, srebra je imela banka za 343 milj. frankov) se valorizira na sedanjo vrednost; s tem se dobi 16,7 milijard frankov. Ta znesek se porabi deloma za kritje drž. dolga, založenega zlata v inozemstvu. Čisti prebitok pa znaša še 1 milijardo frankov. Država dobi pri banki kakor pred vojno kredit 3 milijarde frankov. Novi zakon vsebuje tudi predpise za kovanje novcev: zlatih novcev ne bodo več kovali razen za 100 frankov, srebrne pa za 5 in 10 frankov v znesku 3 milijard frankov. Vsebinsa srebra pa je manjša kakor pred vojno.

S tem je zaključeno stabilizacijsko delo v Franciji, ki bo imelo svoje posledice gotovo tudi pri nas. Dosedaj je oviralo naslonitev naše valute na frank dejstvo, da frank ni bil stabiliziran, sedaj pa je naše posojilo v Angliji odgodeno do jeseni in medtem bodo gotovo Francozi poskušali nas kakor Romunijo privedi do naslonitve na frank; pri tem bodo seveda igrali veliko vlogo gotovo tudi politični momenti.

Izvoz v maju 1928

Po ravnokar objavljenih podatkih je znašal naš izvoz v mesecu maju t. l. 332.000 ton v skupni vrednosti 431,7 milj. Din. Napram maju lani je bil izvoz po količini manjši za 12,7 %, po vrednosti pa za 16,9 % (87,65 milj. Din). To nazadovanje izvoza je pripisovati izključno izpadu izvoza žitaric, ki je v maju lani znašal 100, letos v maju pa 5 milj. Din, torej se je radi slabe letine zmanjšal za 95 milj. Din. Večina drugih predmetov pa izkazuje letos znatno večje postavke kakor lani n. pr. les.

Izvažali smo letos naslednje količine:

	tis ton	milj. Din
povpr. 1927 (26)	254 (407)	538,4 (651,5)
jan. 1928 (27)	312 (314)	430,4 (488,8)
febr. 1928	295 (322)	439,0 (455,4)
marec 1928	364 (426)	506,2 (608,4)
april 1928	368 (352)	428,5 (467,9)
maj 1928	332 (380)	431,7 (519,3)

Glavni predmeti, ki smo jih v maju izvažali so bili v oklepajih podatki za april 1928; vse v milj. Din): les stavbní 107,7 (122,4), jajca 61,1 (71,7), baker sirov 22 (5,7), prašiči živi 21,1 (21,6), goveda živa 18,7 (20,9), cement 10,6 (12,7), žel. pragoi hrastovi 9,5 (10), konji 8,5 (7,6), sveže meso 6,7 (5,9), drva 6,5 (6,4), kalcijev cianamid 5,2 (5,6), svinec v ploščah 5 (8,2) itd. Skupno smo v prvih 5 mesecih t. l. izvozili: 1.670.000 ton v vrednosti 2.292 milj. Din napram 1.794.000 ton za 2.534,8 milj. Din v prvih petih mesecih 1927; torej se je izvoz zmanjšal za 6,96 % po količini, za 11,9 % pa po vrednosti.

Žito. Kupčija je mrtva in ne pride do večjega prometa. V pšenici (stari) je malo ponudbe. Nova pšenica se je včeraj (25. junija) ponujala v Vojsvodini po 270 in je zanjo malo interesa, dočim je bilo pred kakimi desetimi dnevi še dosti kupčije. V nekaterih krogih so muenja, da je primerna cena za novo pšenico 250—260 Din, kar se bo pokazalo po žetvi. Stanje je povsod zelo dobro, pač pa se bo žetev letos v Vojsvodini radi prejšnjega slabega vremena nekoliko zaostala. Normalno se računa tam z žetvijo okoli 29. junija, letos pa je pričakovati začetka šele v drugem tednu julija. Če bo do takrat vreme ugodno, bo žetev tako po kakovosti kakor količini odlična, kar bo imelo velik upliv na ves gospodarski po-

steiger, Vladimir Wresnik. Zanimivo je, da so vsi letošnji abiturijenti ptujске gimnazije imeli za razrednika od prve do osme prof. Aliča.

Iz Steperc pri Rogatu. V petek, dne 29. t. m., na praznik sv. Petra in Pavla ob pol 3. uri popoldne priredi tukajšnja šola na svojem odru konecletno šolsko slavnost. Na sporedu so deklaracije, petje in igra »Kraljica palčkov« v treh dejanjih. Vse točke izvaja šolska mladina. — K obilni udeležbi vabi upravitelj šole.

Kropa. Dne 24. t. m. sta praznovala srebrno poroko g. Matija Lazar, posestnik in krojaški mojster in soproga Gabrijela. Gosp. Lazar je tajnik Hranilnice že 21. leto od njenega početka. Tudi pri Konsumnem društvu dela od početka. Vnetemu združnemu delavcu in njegovi soprogi želimo, da ju Bog ohrani zdrava do zlate poroke.

ložaj. Zelo je popustila koroza; kakor je v aprilu letos cena koroze stalno narasčala, tako je pretekli teden stalno padala, vendar se je ta teden padanje nekoliko zaustavilo.

Konkurja je razglasila o imovini Ludvika Modica, trgovca na Bločki polici 18; prvi zbor upnikov 7. julija; ugotov. narok 15. septembra, prijavitvi do 31. avgusta.

Bačka oblast snuje kmetijsko zbornico. Iz Sombora poročajo, da nameravajo v Bački ustanoviti kmetijsko zbornico v Novem Sadu. Zbornico bodo tvorili pravzaprav okrajni in mestni strokovni odbori. Vsi volivci se dele na 6 skupin, po velikosti posestva, 6 skupin pripada delavcem. Nadalje pridejo v zbornico vsa kmetijska društva. Stroški za okrajne in mestne odbore so proračunani na 3, za zbornico samo pa 5 % doklade na zemljiški davek, kar bo skupno dalo 3 do 4 milj. Din.

Povišanje kapitala. Cereale, d. d. za mliniku industriji in trgovinu, Zagreb od 445.395 na 1.045.395 Din z izdajo 8000 novih delnic po 75 Din (za 6 starih 8 novih, emisijski tečaj 75 Din, rok od 24. do 30. junija, pravica na dobičku od 1. julija dalje). Kakor znano je morala družba lani radi odpisa izgub znižati kapital od 4.468.950 na 445.395 Din. Neplasilirane delnice prevzame konsorcij pod vodstvom Jugosl. Union banke (prejšnje Jug. esk. in hip. banke). — Trgovalski obaveštajni zavod, a. s., prej R. G. Dun & Co., Belgrad od 250.000 na 500.000 Din z izdajo 1000 novih delnic po 250 Din (emisijski tečaj 250, rok do 29. junija 1928).

III. mednarodni sejem v Solunu se vrši od 16. do 30. septembra 1928.

Velesajem v Osijeku se vrši od 5. do 15. avgusta 1928.

Borza

25. junija 1928.

DENAR

Na današnjem deviznem tržišču je Narodna banka zvišala tečaj Curiha — že dalj časa stalen — od 1095.— na 1095,30. Drugi tečaji so se le neznatno izpremenili, oziroma so ostali neizpremenjeni. Povpraševanje je bilo danes znatno, zlasti za Curih, katerega je bilo zaključnega 150.000 frankov, in Prago.

Poleg običajnega privatnega blaga v devizi Newyork je bilo danes tudi v devizah Pariz, nadalje London in Berlin, deloma pa je krila povpraševanje za Berlin in London Narodna banka, ki je dala ves Curih in vso Prago.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

25. junija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 22. VI.
Amsterdam	—	2292.—	—	—
Berlin	1357.—	1361.—	1358,50	1358,50
Budimpešta	—	991,25	—	991,25
Curih	1093,50	1095,20	1095,30	1095,—
Dunaj	—	806,25	—	800,25
London	276,96	277,76	277,36	277,36
Newyork	56,73	56,93	56,83	56,83
Pariz	222,35	224,35	223,35	—
Praga	168,06	168,85	168,45	168,45
Trst	—	299.—	—	298,35

Zagreb, Amsterdam 2289—2295, Berlin 1357 do 1360, Curih 1093,50—1096,50, Dunaj 798,75 do 801,75, London 276,96—277,76, Newyork 56,72 do 56,92, Pariz 222,35—224,35, Praga 168,10—168,90, Trst 297,89—299,89.

Curih, Belgrad 9.1325, Berlin 123,96, Budimpešta 90,50, Bukarešt 3,18, Dunaj 73,03, London 25,30, Newyork 518,65, Pariz 20,37, Praga 15,3725, Trst 27,28, Sofija 3,75, Varšava 58,12, Madrid 86.—

Dunaj, Devize: Belgrad 12.50125, Kodanji 100,25, London 34,64, Milan 37,325, Newyork 710, Pariz 27,915, Varšava 79,64. Valute: dolarji 707,80, angleški funt 34,61, lira 37,50, češkoslovaška krona 21,06.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

Dočim se je vojna škoda ustalila, je 7% investicijsko posojilo popustilo na 91,25 bl. v Zagrebu. Drugi so ostali v glavnem neizpremenjeni. Ljubljana, Celjska 158 den., Ljublj kredittna 128 den., Kred. zavod 165—175, Vevče 105 den., Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb, 7% invest. posojilo 91,25 bl., agrari 56,50—57, vojna odškodnina 434—435, dec. 469, Hipo 59,50, Jugo 88,50, Prastrediona 950, Ljublj. kredittna 26—30, Šečera 468 (brez kupon), Drava 382—385, Slavonija 11,50—12, Trbovlje 499, Vevče 105—108.

Dunaj, Podon.-savška-jadr. 81,65, Jugo 10,75, Hipo 7,40, Alpine 41,55, Greinitz 3, Leykam 9,70, Trbovlje 60,52, Kranjska ind. 38, Slavonija 1,40.

BLAGO

Ljubljana, Les: drva trda fko vag. nakl. post 3 vag. po 17, hrastovjaki drogovci 6 1/2, 8, 9, 10 m fko vag. Sušak prist. 4 vag. po 330 deske smreka, jelka I. II. 25 in 40 mm fko vag. meja 1 vag. po 600. Zaključek 8 vagonov. — Tendenca občrta.

Dež pridelki (vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): pšenica blava 78-79 kg 2% 395—397,50, nova za julij 385—337,50, avgust 327,50—390, moka 0g. vag. bl., fko Ljubljana, plač. po prejemu 530—535, koroza nova suha 332,50—335, šinkvantin 345—350, ajda domača 295, oves baški rešetan 305—310. Zaklj. — Tendenca mlačna.

Novi Sad, Pšenica bač. 350—352,50, potiska 352,50—355, gor. ban. 350—355, juž. ban. 350—355, koroza bač. 272,50—277,50, ban. 270—275, sr. 272,50—277,50, moka 0 g 405—475, št. 2 450—460, št. 3 440—450, št. 6 420—430, št. 7 350—360, št. 8 240—245, otrobi ban. 200—210, Promet 6 vag. pšenice, 27 vag. koroze, 1/2 vag. oves, 3 vag. moke.

Prireditve

in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par. vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Sem

Kaj je novega

KOLEDAR.

Torek, 26. junija: Janez in Pavel, Rudolf.

ZGODOVINSKI DNEVI.

26. junija: 1894. so položili temeljni kamen za Starčevićev dom v Zagrebu. — 1910. so v Novi vasi pri Zagrebu vzdali spominsko ploščo hrvatskemu zgodovinarju Ivanu Tkalčiću.

★

★ Za oblastnega nadzornika osnovnih šol je imenovan g. Fortunat Lužar, ki je bil l. 1924. pod Žerjavom po dveh mesecih službovanja predčasno upokojen.

★ Ministerijski izpit z diplomom za samostojno vodstvo šumskega gospodarstva so položili te dni v ministrstvu za šume in rudnike v Belgradu gg.: ing. Franjo Jurhar iz Bjelovara, ing. Dimnik iz Dev. Mar. v Polju, ing. Oskar Jug iz Boštjanja in ing. Franjo Rautar iz Maribora.

★ Železniškim vpokojencem v vednost. Društvo opozarja svoje člane, ki imajo mogoče še priznanice od časa žigosanja avstrijskih bankovcev in sedaj plačujejo davek, na sledeče: Iste priznanice do 2000 kron naj nemudoma oddajo pri direkciji državne železnice računski pisarni št. 78, vsota se bo zaračunala za davek. — Društvo železniških vpokojencev.

★ Na državni realki v Mariboru so se vršili zrelostni ali višji tečajni izpiti od 9. do 22. junija pod predsedstvom ravnatelja Jak. Zupančiča. Izpit so dovršili: Bader Pavel, Bien Rajko, Bollé Dušan, Burgar Maks, Černe Fr., Dobovišek Herbert, Durjava Anica, Gaberščik Ivan, Gasparin Leon, Halbärth Friderik, Hlad Maks, Hmelj Milan, Jejič Danilo, Jerončič Lavoslav, Klasinc Karl, Kosi Ivan, Krajnc Franc, Kumbatovič Filip, Lah Ladislav, Masi Gvidon, Melihin Valdemar, Mirovič Rosanda (oprosčena usnega izpita), Pivko Svetopolk, Požar Herman, Rojs Feliks, Schmidl Feliks, Slavec Rihard, Sterniša Albert, Serčer Nikolaj, Ulčakar Mitja, Volk Drago, Zakrajšek Marija. Trije so bili odklonjeni na jesenski rok.

★ Matura na drž. ženskem učiteljski. Pod predsedstvom g. Josipa Westra, oblastnega nadzornika v p., so se vršili v dneh od 18. do 23. t. m. usni zrelostni izpiti na drž. ženskem učiteljski. Zrelostni izpit so napravile: Bajec Lucija (z odl.), Beranič Ana, Bevc Štefanija, Bizjak Evgenija (z odl.), Bobič Nada (z odl.), Bogatec Vida, Brinar Matilda (z odl.), Cvar Stanislava, Cverlin Neža, Ditz Elza, Dugar Leopoldina, Gaberc Ana, Grafenauer Elizabeta, Jamšek Vida (z odl.), Klinc Kristina, Korbar Pavlina (z odl.), Krammer Magdalena, Kukovičič Ljudmila, Kunst Emilija, Kurbus Jožela (z odl.), Langof Dragotina (z odl.), Macarol Zora (z odl.), Majhen Štefanija, Nachtigal Marija, Nagele Terezija, Perčič Roza (z odl.), Prah Alojzija, Rabič Marija, Rutter Marija (z odl.), Sabati Leandra, Starc Justa, Starec Jožica, Stopar Angela, Strojanc Slava, Šegula Terezija (z odl.), Šemrl Darinka (z odl.), Šercelj Ana (z odl.), Sinkovec Ana, Štern Ana, Šuc Marija, Tomec Kristina, Trepenič Ernesta (z odl.), Urleb Neža, Verbek Alojzija (z odl.), Zupan Ana. — K zrelostnim izpitom je bilo pripuščeno 49 kandidatkinj, t. j. vse gojenke IV. letnika. Zrelostni izpit z odliko je napravilo 16 kandidatkinj, zrelih 29 in 4 kandidatkinj je dovoljen ponovljajni izpit v septembru.

★ Matura na drž. realki v Ljubljani se je vršila v dneh 9. do 25. junija pod predsedstvom vladnega svetnika Alojzija Tavčarja. Zrelostni izpit je delalo in uspešno dovršilo 47 kandidatov (med njimi en privatist) in dve kandidatki, in sicer Andrée Leopold, Bartol Nenad, Berce Dušan, Caharija Feliks, Čebotarev Boris, Devetak Josip, Dorrer Marijan, Dvořak Vendelin, Fatur Anton, Ferenčak Josip, Kosmatin Josip, Kovačič Leon, Kovič Fran, Kranjc Karel, Krapež Dušan, Krišper Marijan, Lampret Branko, Leskovec Engelbert (z odliko), Luckmann Marij, Marinko Davorin, Mazi Vladimir, Megušar Maks, Mladjenovič Milena, Mladjenovič Viliman, Molé Milan (z odliko), Mrdjen Viljem, Obračunč Drago, Pavlica Mirko, Perhavec Stanko, Perhavec Stojan, Pičin Alfred, Pogačar Rudolf, Prezelj Marijan, Prosen Fran, Puc Drago, Sever Igo, Souvan Leon, Stupica Bojan, Subič Miloš, Salehar Rajko, Santel Bojan, Tavčar Boris, Vrečer Ivan, Znidaršič Branko, Sever Milan.

★ Vpisovanje na višjih oddelkih Tehniške srednje šole v Ljubljani se vrši v ponedeljek, dne 2. julija dopoldne od 8 do 12. Višji oddelki so: Gradbena srednja, strojna srednja in elektrotehniška srednja šola. Vpisovanje na delovodskih in strokovno-obrtnih šolah Tehniške srednje šole v Ljubljani se vrši v ponedeljek, dne 2. julija dopoldne od 8 do 12. Razven strojne in elektrotehniške delovodske šole se letos otvori prvi letnik mizarske in strgarske delovodske šole. Strokovne obrtne šole so: Kiparska in rezbarska, Keramiška, Pletarska (učna delavnica za košarstvo) in ženska obrtna šola z oddelki za šivanje perila, izdelovanje oblik in vezenje. Vpisovanje na

Zenski obrtni šoli Tehniške srednje šole v Ljubljani se vrši v ponedeljek dne 2. julija od 8 do 12, sprejemni izpit pa v torek, dne 3. julija.

★ Gospodinska šola v samostanu šolskih sester De Notre Dame v Šmihelu pri Novem mestu, razpisuje zimski gospodinski tečaj za kmetska dekleta, ki se prične letos 3. septembra in traja šest mesecev. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesno in duševno zdravje, moralna neoporečnost in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Prošnje, ki so kolka proste, se vložijo pri vodstvu gospodinske šole v Šmihelu, p. Novo mesto do 10. avgusta t. l. Ravno tam se dobijo tudi potrebna pojasnila glede preskrbine itd. Prošnji je treba priložiti krstni list in zadnje šolsko spričevalo.

★ Običajen Petrov sejem v Radečah pri Zidanem mostu se vrši v sredo dne 27. junija 1928.

★ Bela crkva najame posojilo. Občinski svet mesta Bela crkva v Banatu je pooblastil županstvo, da zaključi pogajanja za investicijsko inozemsko posojilo. Posojilo bo mestna občina najela pri neki berlinski banki v znesku milijon in pol dinarjev ter bo morala plačevati 7 odstotkov obresti.

★ Smrtna nesreča v Zagrebu. V nedeljo ob pol 8 zjutraj se je pripetila v Zagrebu na Tuškancu velika avtomobilska nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Matija Arnušek, šofer mlekarne »Samopomoči« je vozil mleko za buffet »Tivoli« na Tuškancu. Po končanem delu ga je posilil neki stražnik, da ga z avtom prepelje, ker ni mogel iti po sveži smoli, s katerim je bila cesta polita. Šofer je stražniku ustregel. Cesta pa je bila tako spolzka, da avto ni mogel naravnost voziti in se je nagnil v jarek, tako da je šofer padel z avta. Po nesrečnem slučaju je šofer padel z glavo pod kolo avta, ki mu jo je popolnoma zmečkal. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je že po 10 minutah umrl. Arnušek je bil 28 let star. Zapustil je troje majhnih otrok.

★ V vojno obrtno šolo v Kragujevcu se sprejme letos sto učencev, ki se izveščajo v raznih obrtnih na državne stroške. Reflektanti za to šolo ne smejo biti mlajši od 12 in starejši od 15 let. Predpisana predizobrazba je dovršena ljudska šola s prav dobrim uspehom ali pa kak razred srednje — odnosno meščanske šole z zadostnim uspehom. Prošnje se morajo nasloviti na upravnik vojne obrtne šole v Kragujevcu in to najkasneje do 15. avgusta 1928. Šola ima dva tečaja. Učna doba traja štiri leta. Nadaljnji tečaj, v katerem se izveščajo za mojstra usposobljeni učenci, traja pa nadaljnji dve leti. Za dobo šolanja dobivajo učenci popolno oskrbo kakor tudi vse ostalo brezplačno od države. V tej šoli se podučuje strojno ključavničarska, elektro-monterska, kovaška, stružarska, puškarska, sedlarska, kolarska, solarska, livarska, zidarska, tesarska in še več drugih obrti. Na sprejem v šolo imajo prvenstveno pravico otroci, ki nimajo starišev, nadalje otroci vojnih invalidov in drugih siromanejših slojev, za tem vsi ostali. Kako je sestaviti prošnje in katera spričevala je priložiti prošnjam, je razvidno iz službenega vojnega lista št. 28 od 21. junija 1928. S potrebnimi informacijami posluži lahko vsaka orožniška postaja.

★ Službodajalci, ki zaposlujejo manj kakor pet uslužbencev, oddajo uslužbenski davek glasom zakona o neposrednih davkih četrtletno, ona z več kot pet pa mesečno. Ker bo z julijem vršila davčna oblast in finančna kontrola revijo, opozarjamo službodajalce na tiskovino za oddajo tega davka. Tiskovine (dve vrsti) je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in sicer za manjša podjetja do 32 uslužbencev pa pola 1.50 Din, od 20 pol dalje po 70 par, nadalje za večja podjetja do 32 uslužbencev pa pola 1.50 Din od 100 pol dalje pa po 1 Din. Za pravilno in hitro izračunavanje tega davka pa priporočamo Tabelo za preračunavanje uslužbenskega davka, ki obsega dnevno, tedensko in mesečno plačo. Cena 10 Din.

★ Toča v četrtek 21. junija je zopet pobila v občinah Sromlje, Pišce in Zakot. Skodo si je ogledal oblastni poslanec g. Tratnik in je dal prizadetemu prebivalstvu potrebna navodila.

★ Poslovanje pri carinjenju izvoznih poštinih pošiljk. Carinska uprava je zvišala pristojbine za izvozne pakete. Kaldrimina in poslovne pristojbine znašajo odslej za en paket 4.50 Din, za dva paketa 7.25 Din, za tri pakete 10 Din in tako dalje, za vsak paket še po 2.75 Din. K tem pristojbinam je treba pristeti še kolkovino za carinsko priznanico v znesku 5 Din, posredovalnino v znesku 5 Din za vsak paket, pristojbino za obvestilo v znesku 1 Din in kolkovino za vsako spremnico po 2 Din, tako da mora stranka plačati za en paket 17.50 Din, za dva paketa 27.25 Din, za tri pakete 37 Din, za vsak nadaljnji paket pa še 9.75 Din več.

★ Poštinska prostost poljedelskih zadrž. Po nalogu poštne ministra razglašajo poštno ravnateljstvo ljubljansko: Poljedelske zadruge niso oproščene poštne samo za pisemske pošiljke v medsebojnem prometu, v

prometu s svojimi zadrugami in z državnimi samoupravnimi in občinskimi uradi, ampak za vse vrste poštinih pošiljk, torej tudi za denarne in paketne pošiljke.

★ Poštne pošiljke s povzajem v prometu s Švico. Po sporazumu s švicarsko pošto upravo se uvede s 1. julijem 1928 med našo državo in Švico vzajemni promet s povzetnimi priporočenimi pisemskimi in paketnimi pošiljkami.

★ Poštna služba. Izpraznjeno je poštarsko mesto v Breznem. S 5 Din kolkovane prošnje naj se pošljejo na poštno ravnateljstvo v Ljubljani.

★ Posebni telefonski pogovori z Nemčijo in Ogrsko. Po ministrskem odloku št. 16.874 z dne 25. maja t. l. so od 1. julija 1928 naprej med našo državo, Nemčijo in Ogrsko dovoljeni telefonski pogovori posebne vrste, ki se lahko naročajo sproti za določen čas, ki pa se morajo prijaviti vselej najmanj eno uro poprej. Za vsak tak pogovor se računa trikratna pristojbina za navaden pogovor s pribitkom ene tretjine pristojbine za enoto navadnega pogovora. Ti pogovori imajo prednost pred nujnimi privatnimi pogovori, nimajo pa prednosti pred nujnimi državnimi in zelo nujnimi pogovori.

★ Pri odebelelosti povzroči naravna »Franz-Josef«-grenčica prebavo in napravi telo vitko. Mnogi profesorji jemljejo »Franz-Josef« vodo kot celo proti odebelelosti srca zelo dragoceno sredstvo in sicer zjutraj, popoldne in zvečer po tretjino kozarca. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

★ Malinovec pristni dobiti na tehtnico v drogeriji A. Kane sinova, Zidovska ulica.

Priznano

najboljša oblačila pri najnižjih cenah nudi renomirana tvrdka

J. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 12

Ljubljana

NOCNA SLUŽBA LEKARN.

Nočno službo imata: Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Dunajski cesti.

★

○ Razstava risb in ročnih del dekliške osnovne šole v Lichtenurnovem zavodu je odprta še danes, 26. junija, ves dan. Ker je zelo bogata ljubkih izdelkov najmlajših gojenk zavoda, priporočamo, da si jo gotovo ogledate.

○ Dr. Milan Perko ne ordinira od 27. junija do 3. julija.

○ Pristojbine za dvorano v Mestnem domu. Na podlagi sklepa magistratnega gremija z dne 1. junija 1928 se je zvišala pristojbina za uporabo velike dvorane v »Mestnem domu« pri veseljah, koncertih in drugih zabavnih prireditvah na 500 Din, za shode, zborovanja društev itd. na 100 Din, za predavanja ter prireditve v splošnem javnem interesu na 25 Din. Poleg teh pristojbin povrniti je vsakokrat stroške za eventualno razsvetljavo, kurjavo in vselej za snaženje dvorane. Te stroške je plačati v mestnem knjigovodstvu. Stroški za snaženje se odslej ne plačujejo več v roke hišnika, kakor dosedaj.

○ Lepa nedelja. Po precej deževnem dnevu so se Ljubljančani mogli veseliti prejšnjo nedeljo prav lepega vremena. To, prav za prav prvo poletno nedeljo, so pošteno izrabili, predvsem kopalci. Na Ljubljani, od »Spice« dalje je kar mrgolelo vnetih kopalcev, ki so uživali razkošne solne žarke in se veselili osvežujoče kopelji v hladni vodi. Tudi na Savi se je v nedeljo razvilo zelo živahno vrvenje, enako je bilo polno novo otvorjeno kopalšče v Kozelji. Znaten del Ljubljančanov pa se je odpravil na razne večje ali manjše izlete v okolico in na planine. Z vročimi dnevi je nastopil čas zlasti za one turiste, ki obiskujejo planine le, ko ni na njih nič več snega. V nedeljo se je odpravilo teh turistov na planine prav znatno število. Velik odtok prebivalstva iz mesta se je poznal zlasti v javnih lokalih, ki so bili skoraj prazni. Šele proti večeru so ulice v mestu nekoliko oživele, ko so se vrnili kopalci in izletniki.

○ Mestna dnevna zavetišča. V letošnjih počitnicah bo vedno odprto po eno izmed mestnih dnevniških zavetišč celodnevno, razen tega pa hkrati še po eno zavetišče poldnevno od 8 do 13 in sicer: a) zavetišče v Sp. Šiški od všteteja 30. junija do všteteja 20. julija celodnevno in od všteteja 21. julija do všteteja 31. julija poldnevno; b) zavetišče na Taboru od všteteja 21. julija do všteteja 10. avgusta celodnevno in dvakrat po tri tedne, t. j. od všteteja 30. junija do všteteja 20. julija in od všteteja 11. avgusta do všteteja 31. avgusta poldnevno; c) zavetišče pri sv. Florijanu od všteteja 11. avg. do všteteja 31. avgusta celodnevno ni od všteteja 1. avg. do všteteja 10. avg. poldnevno.

○ Za rezervne častnike. Ljubljanski člani Združenja rezervnih častnikov se pozivljajo, da se udeležijo na Vidov dan v četrtek, dne 28. junija 1928 slovesnega rekvijama, ki bo v tukajšnji stolnici ob 10. uri dopoldne. Člani naj se zberejo pol ure pred pričetkom bogoslužnega opravila v pisarni pododbora (Kongresni trg 1, II. nadstr.), od koder bo skupen odhod. — Ta dan bo v pisarni odprta spominska knjiga, v katero naj se podpiše vsak član, ki ne bo zadržan. — Pododbor Ljubljana.

urejuje najbolje prebavo, čisti želodec in čreva sigurno pa prijetno. I omo! v vsaki lekarni Din 4.—

○ Umrli so v Ljubljani v času od 21. do 25. t. m.: Vinko Trost, knjigovodja, Lepi pot 15. V bolnici so umrli: Angela Kogovšek, pletilja, 27 let, Slape 4; Franc Rupnik, delavec, 23 let, Ziberše 68; Marija Šarc delavka, Cesta na loko 15; Josip Pavlin mizarski pomočnik, 52 let, Gorje pri Bledu; Uršula Živoder, šestnikova žena, Gorenja Pirešica 33.

○ Izgred v Kolizejski ulici. Železniški delavec Ivan R. se je vračal v nedeljo zvečer domov. V Kolizejski ulici pa mu je nenadoma priletela v glavo iz nekega okna steklenica in ga znatno ranila. R. se je raztogotil in planil v hišo, grozeč, da zlikovca premakasti kot snop slame. Tu pa sta ga že v temi počakali dve osebi in ga pretepli, ena s stolom, druga pa s polenom. Še bolj togoten je R. vlomil v vrata prvega stanovanja in pretepel Angelo S. ter ji znatno poškodoval desno roko. Nekdo je hitro stekel po stražnika, ki je togotneža umiril, si zapisal njegovo ime in ker je bil precej ranjen na glavi, poslal v bolnico. Kdo bi vrgel R.-u steklenico v glavo in pretepel v temi, pa stražnik ni mogel ugotoviti.

○ Vlom v stanovanje. V nedeljo med pol 5 in pol 11 zvečer je neznan zlikovec vlomil v stanovanje višjega administrativnega svetnika v pokoji Karla Eckela v Kolodvorski ulici št. 13 in odnesel eno potovalno odejo, okoli 22 srajc in 14 spodnjih hlač. Eckel trpi 3500 Din škode. Odeja je bila na eni strani temno rjava, na drugi strani pa rdeče rumeno karirana in obrobjena s temnorjavim trakom. Del perila je imel monogram C. E., del pa K. E. Kdo bi tatvino izvršil, Eckel nima pojma.

○ Vlomilec v pasti in rešitev iz nje. V nedeljo popoldne je zasačil visokošolec Anton Bernik, stanujoč v Slomškovi ulici št. 4, v podstrešju hiše nekega moškega, ki je s ponarejenim ključem odprl shrambo in stikal po njej. Bernik je vprašal možakarja, kaj išče tam, nakar se mu je ta pričel v nemščini izgovarjati. Bernik je takoj videl, da ima opraviti z vlomilcem. Urno je zaklenil tatu v shrambo in stekel po stražnika. Toda vlomilec se je rešil iz te pasti na prav drzen način. Skočil je iz podstrešja šest metrov globoko na streho drugega poslopja, od tu na tla in jo pobrisal. Ko sta stražnik in Bernik prišla, vlomilca seveda nista našla. Vlomilec ni mogel ničesar odnesti. Vendar pa je policija drznemu vlomilcu že na sledu in je težko, da se bo še enkrat izmuznil.

○ Motorno kolo odpeljal. Avgust Kano-nik, kurjač pri tvrdki »Šiška« je v nedeljo na izprehodu po Večni poti našel na grm prislonjeno motorno kolo, za katerega se je pozneje izkazalo, da ga je neznan tat ukradel in odpeljal iz garaže šoferja Adolfa Slabeta v Rožni dolini. Neznani tat jo je skušal najbrže z motornim kolesom pobrisati, ker pa ni bil vaju voziti z njim, mu je kmalu odpovedalo. Pri tej vožnji je tat kolo znatno pokvaril.

○ Oblike kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich. 3228

Maribor

□ Odličen naš somišljenik umrl. V St. Ilju v Slov. goricah je v nedeljo 24. t. m. ponoči umrl previden s sv. zakramenti g. Franjo Freiham, šestnik, ustanovitelj Hramilnice in posojilnice, Bralnega društva, Kat. političnega društva za reninsko dekanijo, bivši župan in cerkveni ključar v St. Ilju, star nad 70 let. Freiham je bil od svoje mladosti pa do visoke starosti neomahljiv slovenski narodnjak in zvest vodilni pristaš SLS. Zelo mnogo je čital. Imel je sam bogato knjižnico, katero je pred leti daroval Prosvetnemu društvu. Na oder so ga položili v dvorani Slovenskega doma, od koder bo pogreb v sredo 27. t. m. ob 8 zjutraj. Mariborčani imajo dobro zvezo z vlakom ob 6.45 iz Maribora. Naj bi dobri Bog poplačal našega Freihama za velika dela, ki jih je izvršil za bližnjega in za slovenstvo na naši mejli!

□ Šef češkoslovskega generalnega štaba v Mariboru. Včeraj ob 18.53 se je pripeljal z dunajskim brzovlakom v Maribor šef češkoslovskega generalnega štaba general Sirovy. Spremlja ga več štabnih častnikov. Na kolodvoru so visoke goste pozdravili veliki župan dr. Schaubach, komandant mesta general Dimitrije Spasič in podžupan dr. Lipold. Gostje so si nato ogledali falko elektrarno, ob 17.20 pa so nadaljevali pot proti Zagrebu in Belgradu.

□ »Montags-Presses« je naslov listu, ki bo začel v najkrajšem času izhajati vsak ponedeljek v jutro v Mariboru. List bo prinašal najnoveše vesti, gospodarske novice in bo poleg tega imel prilogo za dvig tujskega prometa v naši državi. »Montags-Presses« bo popolnoma nepristranski nemški tednik v naši državi. Kakor izvem, si hočejo Nemci ustvariti s tem list, ki bo popolnoma neodvisen od sedanje »Marburger-Zeitung« in Mariborske tiskarne.

□ Stanek SLS v Mariboru. V soboto zvečer so se vršili v prostorih na Koroški cesti 1 sestanek vseh ožjih in širših odborov SLS za mesto Maribor. Bila je zbrana elita naših pristašev — sami neustraheni in delavni zaupniki, ki se že tolikokrat pripomogli SLS do lepih vodilnih zmag. Na sestanku je poročal mariborski poslanec g. Franjo Zebot, ki je orisal vso tekočo položaja, ki je nastal z dogodki v belgrijskem parlamentu. Po poročilu je g. poslanec dajal posameznim zaupnikom pojasnila, ki so jih želeli o vprašanih, ki najbolj tangirajo njihove življenjske interese. Ob zaključku so naši vrli zaupniki ob živahnem vzklikanju našemu voditelju dr. Korošcu in ob velikem navdušenju vseh navzočih izrekli na predlog tov. Pirea neomajno zaupanje in zvestobo Jugoslovanskemu klubu, posebno pa vodi-

Za duha in srce

„Vojna se upira našim dušam“

Don Luigi Sturzo.

Nedeljski »Slovenec« je v zadnjih številkah prinesel po vrsti par razmišljanj o sodobnih mirovniških stremeljih, z geslom: vojsko vojski. Naj mi bo dovoljeno k istemu vprašanju dodati v naslednjem še eno misel.

Mirovno vprašanje stopa danes v ospredje evropskega političnega življenja. Posamezniki, pa tudi države, oziroma njih zveze, kakor Društvo narodov, Panevropa... se bavijo z rešitvijo tega problema. Ponavljam misel, ki sem jo svojčas povdarjal že v »Mladiki« (št. 3, 1. 1927.): »Svetovna vojna nas je izučila. Šele danes, ko se nam zde že ona temna leta iz komaj preteklega časa, ko se je dvignil narod zoper narod in kraljestvo zoper kraljestvo, ko nečloveškemu prelivanju človeške krvi ni hotelo biti ne konca ne kraja, šele danes se pravzaprav zavedamo, kako je bilo vse to klanje nečloveško in nepotrebno. Pozabili smo takrat, da smo ljudje. Kje je odkodnina za one milijone žrtev, ki so ostale na bojiščih? Danes nam je sram vsega tega, pogled nazaj nam pretresa mozeg in vzbuja v nas en sam občutek: nikdar več vojne, nikoli več kaj takega!«

Bolj ko kedaj hrepenijo človeška srca danes po ljubezni miru. Zal, da pogled med svet kralje naše hrepenenja. Oster diplomatski dvoboj za Vzhod, ki ga vojvotja imperialistična Anglija in sovjetska Rusija, hegemonistične težnje Italije po Balkanu, vsako leto višji proračuni vojnih ministrstev, gradnja novih vojnih ladij, municije, podmornikov... itd., vse to pa nas navdaja z dvomom in vzbuja v nas misel, da so vsa takozvana pacifiistična stremeljenja nekaterih evropskih diplomatov zelo zelo neiskrena, samo teoretična. Tudi Liga narodov bo kot zastopnica evropskega miru ostala samo zgodovinski spomin, ako se njeni člani ne otresejo svojih hegemonističnih teženj. Pacifiistična misel sodobnih evropskih diplomatov pač ni zrasla na gredičih njih lastnega srca, to misel jim je vsilila sila razmer, pogled na uspehe iznajdljivega človeškega duha, moderne tehnike in kemije, ki bi grozote morebitne vojne v bodočnosti stopnjevali do skrajnosti. Nobeno praktično delo ni uspešno, ako ne izvira iz notranjega prepričanja, iz notranje vere.

Na vse drugačni podlagi pa temelji pacifiistična misel današnjih evropskih mladine, ki se v katoliškem mladinskem gibanju dviga in pripravlja na pohod, da religiozno, nacionalno, kulturno in socialno življenje Evrope usmeri v toku evangelija Kristusa-Boga. Pri tej mladini ta ideja ni posledica zunanje impulzije, vzrasla je v in z mladino samo, na gredičih mladinskih src, iz drugačnega, — katoliškega pojmovanja človeka in življenja. Ta mladina hoče v javnem in privatnem življenju upostaviti Kristusovo kraljestvo, katerega temeljna ustavna točka se glasi: »Ljubite se med seboj!« »Pax Christi in regno Christi, mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem, to je geslo

velikega sodobnega papeža, to je obenem geslo nove mladine. To je ideja, ki nas združuje in rodi bratovsko ljubezen.

Le iz poglobljenih in s krščanstvom oživljenih etičnih in verskih vrednot človeškega duha bo vzrastle trajni mir, kakršnega so v božični noči angeljci obljubili onim, ki so dobre volje. Mt. Md.

Zupantičeva drama »Veronika Deseniška« izide v češkem prevodu O. F. Bablerja v Olomucu.

Za šestdesetletnico Otokarja Brezine, letošnjega kandidata za literarno Noblovo nagrado, izide v Pragi njegova »Muzika virov«, okrašena z risbami Jana Zrzavija.

Zbirka starih hebrejskih in arabskih rokopisov, nekdanj last znanega raziskovalca barona Gingsburga, se je pred kratkim prodala v Moskvi. Ruska akademija znanosti namerava najvažnejše izdati v izvirniku in prevodu. Posebno pozornost vzbujajo rokopis iz l. 1530, v katerem se poroča o odkritju Amerike in o nekem potovanju v Rusijo.

Lastninsko pravo režiserja. Na internacionalnem gledališkem kongresu, ki se vrši v Parizu, je sekcija »Režija« obravnavala lastninsko pravo režiserja. Vsi udeleženci razen italijanskega so bili soglasno mnenja, da ustvarja režiser nekaj trajnega, kar se da popolnoma primerjati s tvorbami avtorjev. Toda dočim je delo pisateljev postavno zaščitenost, se režiserji ne morejo braniti pred plagiatorji.

Baročna arhitektura Prage. Pod tem naslovom je izšlo v Londonu (v založbi Pegasus Press) ilustrirano delo brnskega um. zgodovinarja E. Dostal-a.

Ruska umetnostna razstava v Bruslju. Ob priliki otvoritve novozgrajene umetnostne palače se je priredila v Bruslju historična razstava ruske umetnosti od njenih začetkov do danes, in sicer v taki popolnosti kot prej še nikoli. Najstarejše delo na razstavi je ruski evangelij iz 1051, ki ga je princa Ana, hči kievskega velikega kneza Jaroslava Modrega, prinesla s seboj v Francijo, ko se je poročila s Henrikom I.; evangelij je last mesta Reimsa, ki ga je dalo na razpolago samo za čas razstave. Številne stare ikone vodijo v dobo ruskega klasicizma, ki ga zastopajo slikarji Levickij, Borovikovskij, Rokotov, Tropljan, Losenko, Fedotov, Al. Ivanov in drugi. Paralelno so razstavljena dela inozemskih slikarjev, ki so v 18. in 19. stoletju delovali v Rusiji, kot: Rastrelli, Caravaci, Guarenghi, Rossi i. dr. Umetnost novega in najnovejšega je z malimi izjemami reprezentativno zastopana. Na razstavi se vršijo tudi predavanja o ruski umetnosti.

Slovenski orlovski tabor na Stadionu

Spored prireditev

29. junija:

Ob 8 dopoldne sv. maša pri Sv. Kristofu; ob 9 praprone tekme na Stadionu; ob pol 4 popoldne tekme posameznikov na Stadionu.

30. junija:

Ob 9 dopoldne tekme vrst na Stadionu; ob 3 popoldne skušnje za telovadbo in petje na Stadionu; ob pol 9 zvečer telovadna akademija v veliki dvorani hotela Union.

1. julija:

Ob 6 zjutraj budnica; ob pol 9 slavnostni spreved od Ljudskega doma skozi mesto na Stadion; ob 10 sv. maša na Stadionu; popoldne ob pol 4 javna telovadba na Stadionu.

Vstopnina:

Vstopnina k tekmam za oba dneva znaša 5 Din. K telovadnim akademijam: sedeži po 20 Din, za članstvo po 10 Din, stojišča po 4 Din.

Vstopnina k glavni skušnji 30. junija popoldne znaša 5 Din.

Vstopnina k javni telovadbi: sedeži po 30 in 20 Din, stojišča po 10 Din; člani v krogih, dijaki in vojakji plačajo 5 Din.

Praznik orlovske mladine. Še teden dni in zopet si bodo podali roke slovenski, hrvaški in češko-slovaški Orli, ki bodo pri tej priliki še bolj poglobili bratske vezi. Naj nihče ne zamudi prilike, ko bo zopet manifestirala v Ljubljani katoliška mladina in pokazala uspehe tihega a smotrnega dela. Zato v nedeljo vsi v Ljubljano.

Dohod na Stadion 1. julija. Ob priliki javne telovadbe 1. julija bo dohod na Stadion za sedeže z Dunajske in Vodovodne ceste, za stojišča pa samo iz Vodovodne ceste.

Priprave za Prago

Tiho in skromno je dokončalo slovensko Orlovstvo v poslednjem času stike mednarodnih katoliških telovadcev. Tako mu je tudi uspelo, da je v tem mesecu zboroval mednarodni odbor, da se rešijo sedanja najnujnejša vprašanja. Šlo je za reorganizacijo mednarodne unije, da bi njena pravila odgovarjala današnjim razmeram in da se je določila mednarodni izlet v Pragi leta 1929, določila terminologija za vsak jezik posebej. Stvar sama na sebi, zlasti kar se tiče zadnje točke, ni tako majhnega pomena, zlasti še, če se pomisli, da so bile dosedanje razlike velike, ki zvezi nikakor niso bile v korist.

Konferenca je bila sklicana silno hitro, predvsem zaradi tega, ker je pariška centrala izbrala iz predlaganih rokov najkrajšega. Na konferenci so manjkali samo Nemci iz rajha, obljubili pa so svoje sodelovanje. Predsedoval je F. D. Kerhove, predsednik Unije.

Prva seja je razpravljala o svetovaelavskih orlovskih dneih, o razdelitvi sodelovanja posameznih držav na teh slavnostih, o stanovalnih in o prehrani zunanjih gostov in o tem, kako naj zunanji svet uporabi svoje dneve v Čehoslovaški. Delegatje so si ogledali stadion na Strahovu in vojaško vežbališče v Dejvicah, kjer bodo javne telovadbe leta 1929. Na drugi seji se je govorilo o celotnem programu. Za podlago je služil predlog CSO in JOZ. V predlogu samem je bila že cela vrsta popravkov, zlasti kar se tiče telovadnih točk. Bratje Kostelka, Kermavner in Michalek so proizvajali skupne vaje. Pri tem je bil popravljen tudi francoski tekst in prilagojen našemu. Zadnja konferenca se je bavila s tehničnim in organizatoričnim vprašanjem. Poročali so F. D. Kerhove, glavni tajnik Hiboudeau, Zampach in dr. Dvornik. Prišlo je do cele vrste dogovorov, ki se bodo predložili prihodnjemu rednemu kongresu Unije v Parizu. Izmed teh je morda najvažnejši predlog, da se prenese centrala iz Rima, kjer je

bila dosedaj formalno, v Pariz, in predlog, da mora biti vsako leto le en mednarodni tabor (dosedaj so nekatere zveze prerade označevale svoje taborne za mednarodne), a ti tabori so mednarodni le tedaj, če jih proglašajo za take Unija. Tako je zmagalo stališče Čehov in Jugoslovancev.

Prisrčen je bil diner, ki ga je češko-slovaški osrednji odbor Orla priredil na čast zunanjim gostom. Brat Leiner se je iskreno zahvalil za soudeležbo ter jim zagotovil, da bodo na praški slavnosti leta 1929 prav tako prijazno sprejeti, kakor v Brnu; češko-slovaški Orli si šteje v čast, da se je ta konferenca vršila baš na njegovem ozemlju. Za Slovence je govoril brat Jernej Hafner. Med drugimi pozdravnimi brzojavami je odšel pozdravni telegram tudi na Deutsche Jugendkraft.

Glede bodoče soudeležbe na praškem taboru računajo, da prideta iz Jugoslavije najmanj dva posebna vlaka z nad 2000 udeležencev. Iz Francije se je že priglasilo 50 zvez, enako iz Belgije. Tudi med Nemci v rajhu in v Avstriji je povabilo našlo živahen odmev. Svojo udeležbo je priglasil katoliški Sokol v Ameriki, med katerimi dela sedaj poseben delegat iz Prage. Poljske goste privede sam kardinal Hlond. Tudi Švicarji ne bodo manjkali.

Tako je že danes gotovo, da bo svetovaelavski mednarodni tabor katoliških telovadcev ena največjih mednarodnih prireditev v Evropi.

Sport

S. K. Ilirija, nogometna sekcija. Danes (v torek) ob 18. uri 15 minut trening na dva gola s Svobodo, v sredo ob 18. uri tehnični in kondicijski trening za I. moštvo in rezervno. — Naraščaj vežba v četrtak (na praznik) in v soboto ob 17. uri. — V nedeljo 1. julija pokalna tekma z Rapidom. — Načelnik.

ILIRIJI : HERMES 8 : 1.

V predfinalu za prehodni pokal LNP je Ilirija včeraj v dopadljivem stilu nadvladala šišenskega Hermesa z nepričakovano visokim rezultatom 8 : 1 (polčas 4 : 1). Ilirijansko moštvo je predvedlo v vseh vrstah lepo in učinkovito kombinacijsko igro, katere glavna nosilca sta bila srednji half Dekleva in notranji napadalni trio z dobro disponiranim vodjo napada Omanom. Realizator večine dobro zasnovanih napadalnih akcij je bil zopet Šiška; 4 goli so njegovo delo, ostale 4 sta si delila Vodeb in Oman. Branilca Pleš-Verovšek sta bila zanesljiva, istotako Lado, Doberlet je igral nesebično in očitno prihaja v dobro formo. — Hermes je imel v Marinku dobrega in poštivovalnega srednjega halfa, v nekaterih fazah je prišla do izraza tudi dobra igra notranje napadalne vrste, v splošnem pa Hermes ni mogel uspešno parirati taktično pravilne in mnogo odločnejše igre Ilirije. — Tekmo je vodil sodnik Deržaj v obojestransko zadovoljstvo.

V predgriju je SK Reka zmagala nad novomeškim SK Elanom po otvorenju igri s 4 : 1, s čemer si je definitivno zagotovila prvenstvo II. razreda v ljubljanskem okrožju podzveze. Reka je igrala slabše kot navadno, Elan pa je pokazal razmeroma dobro, ambiciozno in fair igro. Tempo igre je bil živahen le v prvem polčasu, pozneje sta obe moštvi popustili pod vplivom poletne vročine.

Rezervni moštvi Ilirije in Jadrana sta igrali dopoldne. Zmagala je Ilirija s 3 : 1.

VARAŽDINSKI SK : SSK MARIBOR 2 : 1.

Maribor je zgubil včeraj proti slabemu VSK iz Varaždina, čeprav je bil stalno v popolni premoči in se je igralo domala vso igro pred golom VSK. Vsa premoč Maribora pa je bila brezuspešna, ker je forward njegov v bližini gola igral nenavadno slabo. Neglede na negativni izid ni priporočljivo, da sklepa Maribor tekme z nasprotniki, od katerih gostovanja nima ne sportnih ne gmočnih koristi.

TENIS TURNIR V ROGAŠKI SLATINI.

V soboto je prišel v Rogoški Slatini mednarodni tenis turnir, aranžiran od SK Maribora in podpiran od uprave zdravilišča. Za turnir, ki bo trajal do Vidovega dne, vlada med tu- in inozemskimi sportniki ogromno zanimanje in sodelujejo najboljši jugoslovanski, avstrijski in madžarski igralci. O polektu turnirja bomo še poročali.

PRASHKA SLAVIJA V NAŠI DRŽAVI.

V nedeljo je prišla slovita hazena Slavija iz Prage v Mursko Soboto, odkoder bo šla na daljšo turnejo po vsej državi. SK Mura ji je priredila lep sprejem. Popoldne so Čehinje igrale tekmo z Muro in dosegle piščo znano 7 : 5, kar je za Muro sigurno lep uspeh. Iz Mure so odšle Čehinje v Maribor, kjer jih je SK Maribor sprejel. Zvečer se je vršil v Grajski kleti banket. V torek dopoldne se peljejo hazenašice z avtobusi v Rogoško Slatino in se povrnejo popoldne. Zvečer ob pol 19. uri se vrši tekma med Slavijo in Mariborom. Za Maribor bo to zelo težka tekma, upamo pa, da bodo naše igralke dosegle časten uspeh. Bratskim Čehinjam kličemo tudi mi pristržno dobrodošlico z željo, da bi odnesle kar najlepše utise iz naše domovine.

Za mednarodno kmetijstvo

V dobi, ko se toliko razpravlja o mednarodni rešitvi sodobnih vprašanj in ko »Slovenec« pazno sledi ženevskim debatam o ureditvi dela, ne bo odveč, če podam kratek pregled zborovanja, ki se je pred kratkim vršilo na Dunaju, in na katerem so obravnavali mednarodno ureditev kmetijskih vprašanj. Zastopanih je bilo 24 držav, med njimi tudi Jugoslavija, predsedoval je predsednik agrarne komisije v Parizu Marquis de Vogué, važnejše referate so imeli ravnatelj mednarodnega urada dela v Ženevi Albert Thomas (Razmerje agrarnih organizacij do urada dela), nemški minister n. r. dr. Hermes (Poljedelstvo in zveza narodov) ter prof. dr. Laur iz Švice. Najvažnejši del govorov in razgovorov je tvorilo vprašanje o razmerju poljedelstva do svetovnega gospodarstva in do zveze narodov. Ugodna rešitev svetovne gospodarske krize je možna le tedaj, ako se primerno poglobi razumevanje za poljedelstvo, ki se mora v vseh deželah hitreje razvijati in izpopolnjevati. Oba najvišja mednarodna foruma v Ženevi »Zveza narodov« in »Urad dela« sta priznala ta pomen poljedelstvu za mednarodno gospodarstvo in pritegnila mednarodne agrarne

organizacije k sodelovanju. V »Uradu dela« sicer ne more biti, kakor je dokazoval ravnatelj A. Thomas, uradno zastopana agrarna organizacija, pač pa ima posebno komisijo, ki ima le svetovalno pravico.

Da se bo poljedelstvo dvignilo in da si bo priborilo v mednarodnem gospodarstvu tisto mesto, ki mu gre, zato se mora pa tudi samo bolje organizirati. Vsi drugi stanovi so imeli dosedaj več smisla za mednarodne organizacije nego poljedelci. Mednarodno zblizati bo treba poljedelske organizacije in organizacije konzumentov, urediti vprašanje mednarodnih tržišč, cen, in posebno dvigniti poročevalsko službo. Upe, ki jih stavi »Zveza narodov« v poljedelstvo, bodo se le tedaj izpolnili, ako se bo poljedelstvo samo v sebi krepko in smotreno organiziralo.

Organizacijsko delo vsega poljedelstva vseh držav je osredotočeno v »Mednarodni zvezi poljedelskih organizacij«. Ta zveza je sedaj sprejela nova pravila. Zveza zastopa interese poljedelstva v vseh mednarodnih vprašanjih in pospešuje poljedelstvo na tehničnem, znanstvenem in socialnem polju. Zveza krepi samozavest poljedelcev in jih navaja k skupnemu delu. Sedež zveze je v Parizu, njen sedanjí predsednik je Marquis de Vogué.

Resolucija, ki so jo ob koncu sprejeli, ugotavlja, da je svetovna gospodarska konferenca l. 1927. in gospodarski odsek Zveze narodov l. 1928. priznal izreden pomen poljedelstva za svetovno gospodarstvo. Prosi Zvezo narodov, naj uporabi vsa primerna sredstva, da se bo gospodarsko stanje poljedelcev kmalu izboljšalo.

V okviru tega mednarodnega zborovanja je imela tudi nižjeavstrijska kmetijska zbornica na Dunaju v krasno prenovljeni slavnostni dvorani na dvoru zborovanje vseh delegatov. Zastopani so bili vsi okrajji, navzočih je bilo približno 1300 zborovalcev. To je bilo prvo skupno zborovanje, odkar je bila l. 1922. ustanovljena zbornica. Med različnimi pozdravnimi govori in referati sta bila dva pomembnejša, in sicer govor predsednika zbornice Reitherja in kanclerja dr. Seipela. Reither je dokazal, koliko je storila zbornica za kmetijstvo: dvignila je produkcijo in poskrbela za eksport. Zahteva pa, da se davki pravično razdelijo (zahteva posebne davek na bencin), da se sprejme zakon o elementarnih nesrečah, da se dovolijo brezobrestna posojila vinaradnikom, da se uvede akcija za pomoč hribovskim kmetom itd. Dr. Seipel je govoril o nasprotju, ki vlada med mestom in deželo in je poudarjal, da bo misliti na zboljšanje razmer le tedaj, ako se čutita kmet in meščan kot del ene celote, za katero morata skupno delati. — e—1.

Mesto Radeče pri Zidanem mostu razglašajo, da je preložen

Petrov sejem

radi Vidovdanskega praznika na 27. junij.

Kozakova družina

se iskreno zahvaljuje vsem, ki so z njo občutili bridko izgubo, obdarovali ljubljene pokojnika s cveticami, mu zapeli v slovo in ga spremlili k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 25. junija 1928.

Gostilna

v Ljubljani, dobro idoča in splošno znana, se odda zaradi družinskih razmer takoj v najem proti primerni najemnini. Oziralo se bo le na ponudbe dobro vpeljanih, priljubljenih in kavicije zmožnih gostilničarjev. — Cenjene ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Prvovrstna gostilna«.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
FTD.

NUDI PO IZBEDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Sveta življenje in vrvenje

Jantar pripoveduje

Kakor daleč sega zgodovina, je bil jantar priljubljen in cenjen nakit v deželah Sredozemskega morja. Tako so ga našli v grobovih mikenskih kraljev. Med Grki so z njim kupčevali Feničani, ti najboljši in najdrznejši pomorščaki in trgovci starega veka. Grki so jantar imenovali elektron in tudi že poznali njegovo električno svojstvo, ne da bi seveda karkoli vedeli o tej sili. (Po jantaru je tudi elektrika dobila svoje ime.) — Za časa rimskih cesarjev je bil jantar v Italiji zelo razširjen trgovinski predmet, tako da so si mogle tak nakit privoščiti tudi nebogate ženske. Pripisovali so mu tudi zdravilno moč. Imenovali so ga succinum, a Plinij je napisal o njem prvo obširno razpravo, ki se je ohranila do današnjega dne in v kateri je vsaj bistve-

Vodno letalo z jadrji, s katerim hočejo preko Kanala iz Evrope v Anglijo.

no podana že vsa resnica — saj je označil jantar kot smolo, ki je iz gozdov gori na severu prišla v morje pa jo valovi prinašajo na germansko obalo. Navaja tudi, da so Germani tedaj imenovali jantar »glesum« (današnji Glas).

V srednjem veku se je uveljavilo za jantar drugo ime, ki mu je ostalo do danes: Börnstein (Brennstein), to je kamen, ki gori. Razen tega so jantar imenovali »nordijsko zlato«, in to po pravici, saj je jantar enako razširjen in kot nakit priljubljen kakor zlato.

Posamezne kose jantara je najti ob vsej nemški obali Vzhodnega morja, pa tudi na kopnem, toda to so le zašli bratci. Pravi dom — dasi ne prvotni! — jantara je severno-pruska pokrajina Samlandija, ki se kot pravokotni polotok med Kursko in Svežo lokvo raztega v morje. Tu dobivajo jantar iz morja, ki ga naplavlja na obal, kopljejo ga pa tudi iz zemlje, približno v globini morske površine.

Pridobivanje jantara iz morja se vrši še danes na isti priprosti način kakor pred več tisoč leti: na dolgih drogih imajo pritrjene mreže z obodom in z njimi zajemajo, stoječ do prsi v vodi ob obali, iz prihajajočih valov naplavino: razno morsko rastlinje in blato, med katerim se nahajajo kosi in drobci jantara. Jantarska žetev je posebno bogata po velikih viharjih, ko se morje do dna razvalovi in prinaša na breg skrite zaklade svojega dna. Tako so l. 1802. pri Palmnickenu v eni sami taki noči nalovili 2000 kg jantara, po velikem viharju l. 1914. pa v Rauschenu 868 kg.

Zanimiva je gospodarsko-socialna zgodovina, ki je spremljala pridobivanje jantara. Do prihoda nemškega viteškega reda so samlandski ribiči svobodno »lovili« jantar in kar je kdo našel, je bila njegova last. Ko je prevzel oblast v deželi nemški viteški red, je pa uvedel za jantar državni monopol in začel kruto preganjati vsako tihotapstvo z jantarem; ob obali so stala vešala pri vešalih... Zgodilo se je pač natančno isto, kar pri vseh takih monopolih: ubogo ljudstvo si pri pridobivanju jantara ni zaslužilo niti za črn kruh, bogastvo se je vsipalo le v državno blagajno. — Ko je prišla reformacija, je začela trgovina z jantarem pešati; namesto denarja so davjali iskalcem jantara samo nekoliko soli, ki je bila istotako vladni monopol. V Gdanskem je kupčijo z jantarem prevzela pod poljskim pokroviteljstvom družina Koehn-Jaski in polagoma dobila v svoje roke monopol. V 16. stoletju ji je ta monopol zopet odkupila vlada za 40.000 cekinov in ga vodila v lastni upravi poldrug sto let. Bridkosti za obalno prebivalstvo so se znova začele; ustanovili so posebno sodišče proti tihotapstvu, a vsak ribič je moral vsaka tri leta priseči, da bo sam ovadil vsakega člana družine, ki bi zagrešil tihotapstvo. To pa je bilo v tistih časih toliko, kakor izročiti jih v smrt. Celotno župnikstvo moral polagati prisego glede tihotapstva. Toda revščina je silila ljudstvo, da je prelamljalo prisego, pri čemer se je vedno bolj izkvarjalo. Toda tudi za vlado samo je rodil nesocialni režim le škodo in prekletstvo; uradniške in biriške plače so požrle več, nego je monopol sploh donasal. V trdih Napoleonovih

časih je pruska vlada prodala monopol zasebnemu podjetniku, l. 1837. pa ga je dala v najem obrežnemu prebivalstvu. Vse se je na mah izpremenilo: preje tako revne ribiške vasi so si opomogle, tihotapstva je bilo konec, a država je dobivala lepe denarce.

Pripravljali pa se je polagoma nov preobrat pri pridobivanju jantara. Ze od davna so med prebivalstvom živele legende o ogromnih jantarskih zakladih, ki so skriti v »plavi zemlji«. Dejansko so našli na obali od časa do časa nekaka gnezda jantara. Sedaj so začeli posamezni ribiči ob obali na čisto priprosti način kopati rove; našli so tudi jantar, toda ne toliko, da bi se jim bilo delo izplačalo. Zato so se pa posuli v morje celo kosi izpodkopane obale. Sedaj so se začeli za stvar zanimati znanstveniki in razni strokovnjaki; pravico za kopanje je vlada ribičem l. 1867. odvzela in jo dala tvrdki Stantieu in Becker. Ta tvrdka je odkrila in deloma dvignila zaklad »plave zemlje«. Začela je kopati pravilne rove v tla, deloma pa ustanovila dnevne kope — obal je visoka približno 30 čevljev, a plast, v kateri se nahaja jantar, leži v globini od 20 do 30 čevljev. Uspeh je bil bajen: dočim so preje nabrali letno par tisoč kilogramov jantara, je zrasla sedaj produkcija na več stotisoč kilogramov! Država, ki je dobivala preje 20—30.000 mark najemnine, je imela sedaj 800.000 mark letnih dohodkov.

L. 1879. so začeli drobne, neporabne kose jantara s pomočjo toplote stiskati v velike kose, ne da bi bil jantar izgubil značaj. Ta proizvod se imenuje ambroid; z njim se je dobičkanost jantarske industrije še bolj povzdignila.

L. 1899. je pruska vlada za deset milijonov mark odkupila od tvrdke vsa zemljišča, zgradbe, obrate in trgovske ustanove in vodila delo poslej v lastni upravi. Čisti dobiček znaša 1 in pol milijona mark. L. 1912. je znašala produkcija 436.000 kg. Od tega so obrusili in predelali v nakit 78.000 kg; iz ostalega so napravili 23.000 kg ambroida, 109.000 kg jantarjevega kolofonija, ki se rabi za pečatni vošek, 3000 kg jantarjeve kisline in 36.000 kg jantarjevega olja.

Kam roma jantarevi nakit? Nize biserov iz motno-zoltega jantara ljubijo posebno orientale in angležine; belkaste vrste jantara kupujejo prebivalci Zapadne in Vzhodne Afrike; s svetlojasnimi se kiti Kavkaz, najlepše jasne gredo v Francijo, Brunšviško in Tatarsko, slabše vrste pokupita Rusija in Afrika. Državni uradniki na Kitajskem in na Koreji so ponosni na mandarinske verižice iz jantara, a Indijanci na svoje uhane iz iste snovi. Približno 20.000 nizov jantarskih jagod gre vsako leto med pobožne mohamadance, dvakrat toliko rožnih vencov v Francijo, Spanijo, Italijo in druge katoliške dežele. Marokanski in kitajski vojaki nosijo na prsih amulete iz jantara, Perzijci kitijo sebe in svoje mrtve, pa tudi svoje konje z jantarem.

Slednjic se ozirimo na vprašanje: Kaj je jantar in odkodi? Na prvo vprašanje je odgovorila znanost v teku prejšnjih stoletij včasih s pravimi bajkami; slednjic se je vrnila k resnici, ki jo je poznal že Plinij — da je jantar borova smola. Kako je ta smola prišla v morje odnoso v samlandsko tla, so pa ugotovili strokovnjaki šele v zadnjih desetletjih minulega stoletja:

Pred približno šest milijoni let — v starejši terciarni dobi — se je raztezal južno od današnje Skandinavije silen gozd, ki ga je v teku vekov zalilo — kakor praviljično Atlantis — od juga pritiskajoče morje. Na tleh in na deblih tega gozda nahajajočo se smolo, ki se je bila nakapljala iz igličastega drevja, je morsko valovje razneslo in jo naplavlilo na tla sedanje Samlandije. Preko teh tal so šli potem milijoni let: mlajša terciarna, ledena in diluvialna doba. Vsaka je pustila za sabo

svojo plast, ki so na samlandski obali zelo jasno razvidne. Tako je nastal zaklad v »plavi zemlji«.

V jantaru so vtisnjene podobe žuželk, cvetja, listov, ki so se bili pred toliko milijoni let vjeli v smolo; v nekaterih kosih se nahaja celo še snov žuželk odnosno rastlin. Taki kosovi so imeli v Königsberškem geološkem inštitutu že pred vojno zbrani nad 70 tisoč. Iz teh davnih prič so znanstveniki doznali, katera drevesa in druge rastline in katere žuželke so živele v tisti davni dobi; ugotovili so, med drugim palme in druga drevesa, ki rasto danes v Evropi precej niže proti jugu. Med vsemi temi rastlinami in žuželkami ni nobene, ki bi je tudi danes ne poznali.

(Kosmos 1927.)

Ves svet na eno kopito

Bivši generalni podtajnik v Društvu narodov, Raymond B. Fosdick, objavlja v časopisu »The Virginia Quarterly Review« članek, v katerem opozarja, kako moderna prometna sredstva in industrija ubijajo vedno bolj veljavno osebnosti in ustvarjajo čredne nagone. Povsodi odločuje masa, ki pa nima vedno prav. Danes vidimo, pravi Fosdick, da uporabljajo vsi narodi sveta iste avtomobile, iste čevlje in iste poljedelske stroje. Isti gramofonski tipi lajnajo isto godbo v Newyorku, »Jahannesburgu ali Tahitiju. Douglas Fairbanks in Charlie Chaplin nas spremljajo od Greenlandije do Nove Zelandije. Kitajci nosijo angleške kape in evropske čevlje ter kade evropske cigarete.

Povsodi na svetu vidimo, kako se širi enoličnost. V Združenih državah se dogaja to najizraziteje. Od vzhoda do zapada jemo vsi isto hrano, nosimo enako obleko, živimo v enakih hišah. Tvarna stran ameriškega življenja se zelo hitro razvija v enoličnost, monotonijo, ki je zgodovina v tem obsegu še nikdar ni poznala. Proizvajanje v velikih množinah, reklama in nova prometna sredstva standardizirajo našo civilizacijo.

Ta enoličnost se pa ne omejuje samo na stvarno stran. Zdi se, da enake stvarne dobrine ustvarjajo enake miselne reakcije. Ako potujemo po celini od vzhoda do zapada, najdemo po krajevnih listih ene ter iste šaljive priloge, ene ter iste politične karikature, ene ter iste nasvete zaljubljenecem, ene ter iste slike, zdravstvene nasvete in taisti podlistek. Celotno poročila soglašajo, saj prihajajo iz ene ter iste centrale. Na vseh straneh se opaža pritisk za določeno, eno ter isto, standardizirano mišljenje. Radio prinaša, dasi tiči še v otroških čevljih, 5 ali 10 milijonom ljudi en ter isti glas. Kmalu bodo prodrli glasovi in mnenja v najoddaljeneše kraje na svetu.

Z drugimi besedami: naši stroji ustvarjajo duševno sosedstvo, ki mu posameznik skoraj ne more uiti. Naj živi človek ob maineski obali ali v Sierrri Nevadi, živi vendar v množici, plen je njene sugestije, njenega vpliva, ki ga izvaja po časopisju, radiju in telefonu. Kajti te naprave so sposobne, da na novo ustvarijo psihologijo množic, vzbujajo kolektivno zavest; avtoriteta številik je za njimi. Posamezniku vcepljajo čredni nagon.

Posledica je ta, da vživa mnenje množice nezasišlan ugled. Mnenje množice se lažje zve in se mu je težje upirati; zaradi tega se individualne misli in ideali umikajo mislim množice. Mnenje množice teži za tem, da zaduši glas manjšin.

Nihče ne more resno trditi, da mora imeti največje število vedno največjo modrost in največjo čednost, ne da se pa tajiti, da bo imelo največje moč. Bo že nekaj resnice v izreku Herberta Spencerja, da večina na splošno nimajo prav. Večina je bila, na katero se je opirala španska inkvizicija. Večina je bila, ki je zagovarjala sežiganje copernic. Večina je bila, ki je v Ameriki z volivnim glasom vedno zopet odobrila suženjstvo.

Vedno so bile manjšine, ki so imele ključ do napredka. Tu vidimo Sokrata, ki je pred sodiščem zahteval: »Atenci, ali me oprostite ali pa me obsodite, toda bodite prepričani, da svoje poti ne bom izpremenil, tudi tedaj ne, če bi moral zato večkrat umreti!« Tak duh daje človeškemu življenju dostojanstvo in slavo.

Brez dvoma bi nekoliko več tega nepo-

pustljivega duha človeštvu dalo večjo razpoložljivost. In to je zelo potrebno. Bolj nego kdaj preti množica notranji svobodi posameznika; vedno odločneje poizkuša, da inteligenci in volji vsakega obrusi ogle, ki ga razlikujejo od nje.

Prihajamo torej do neizogibnega zaključka: v kraljestvu mnenj pomenja standardizacija smrt. Človeška družba si ne more dovoliti, da bi zatrla inačice tipa, ki ustvarjajo napredek plemena. Nobena človeška družba ni zdrava, ki nima v sebi močnih nepopustljivih elementov. Nobena sodba množice ne more biti veljavna, ako je neprestano ne izviva kritična sodba posameznika. Kajti tistega, kar napravi življenje življenja vredno, ne proizvaja mehanizem. To prihaja le iz svobode človeške duše.

S Zeppelinom na severni tečaj

Na zborovanju »Aeroarctike« v Leningradu je podpredsednik prof. G. Wegener iz Berlina naznanil, da je sklenila nemška vlada z dr. Eckenerjem dva polarna poleta z »L. Z. 127« pod pogojem, da prevzamejo ostale stroške druge države. Ruska vlada je izjavila, da je pripravljena zgraditi stebre za usidranje zrakoplovov, in to v Leningradu in Murmanskju. Severnoameriške Združene države so istotako obljubile dragoceno pomoč.

Nansen je v svojem poročilu naglašal velikopoteznost bodočih polarnih raziskovanj in njihov izredni pomen za evropsko gospodarstvo. Po njegovem mnenju postanejo polarni predeli mogočen vir raznih živil; na tečaju se gotovo nahaja celina v obliki otokov.

Raketni voz ponesrečil

Tvrdka Opel v Berlinu je 23. t. m. poizkušala raketni voz. Prva vožnja po tračnicah se je posrečila; hitrost je znašala 180 km. Nato so ponovili poizkus s štirikrat močnejšimi raketami. Topot so eksplodirale rakete med silnim bučanjem, a voz je vrglo deset metrov visoko na nasip. Poizkus se je torej ponesrečil. Vendar bodo delali nadaljnje poizkuse. Opel izjavlja, da na kak polet na lunco niti v sanjah ne misli, marveč hoče le poizkusiti, koliko se z raketo sploh da doseči.

Ali je rak nalezljiv ali ni?

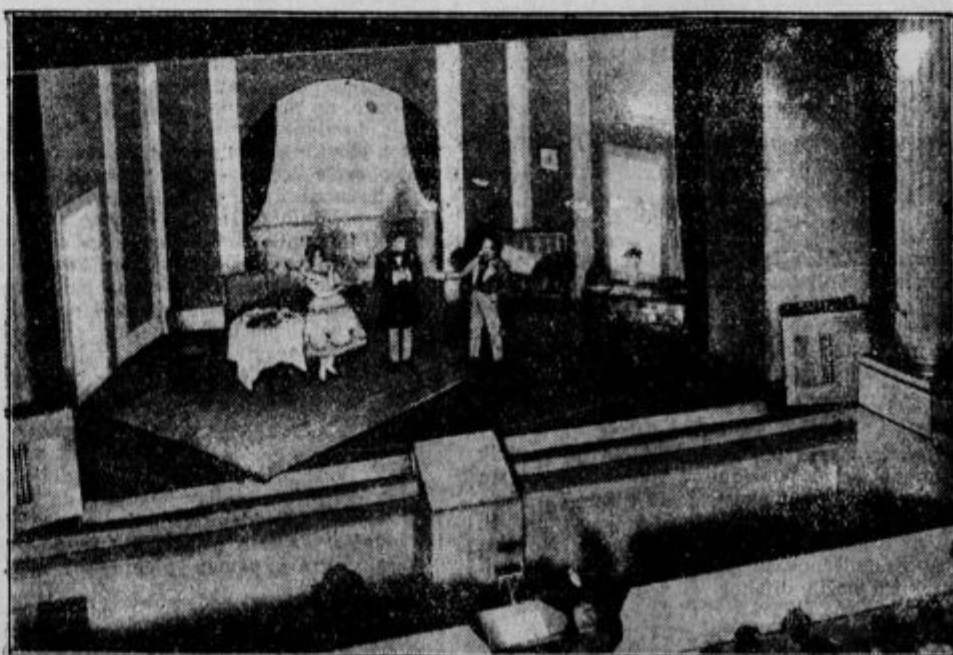
Kirurg Heidenhaim v Wormsu je delal poizkuse z rakom na ta način, da je včepil človeškega raka mišim. 6—7 odst. cepljenih miši je obolelo za novotvorbami. Iz tega bi se dalo sklepati, da povzroča raka morda le neki neznan in neviden bacil. Vendar ti poizkusi še ne dajejo nikakega dokaza, da bi bil rak neposredno prenosljiv in Heidenhaim izjavlja, da ne smatra za možno, da bi se kdo, ki prihaja v stik s takimi bolniki, neposredno okužil. Rak ni nalezljiv.

Muratov predstavlja samega sebe za film

Ruska filmska družba Moszropom je pred kratkim napravila film »Beli orel«, v katerem predstavlja židovske pogrome v predvojni Rusiji in žigosa postopanje tedanje policije. Za vlogo proslulega gubernatorja Muratova, ki je pogrome vprizoril, so angažirali moskovskega igralca Kohalova. Tik pred sprejemanjem se je pa ponudil za to vlogo neznan možki, ki je bil Muratovu silno podoben. Med možmi, ki so predstavljali takratno židovsko deputacijo, ki je šla k Muratovju in ga goreče prosila, naj pogrome ustavi, sta bila tudi dva juda, ki sta bila dejansko člana takratne deputacije. V prizoru pred Muratovjevim se je nenadoma zaslišal krik: juda sta v igralcu spoznala pravega Muratovjeva. Bivšega gubernatorja je stiska prignala tako daleč, da je šel k filmu predstavljat samega sebe.

Največja ladja na svetu

Paroplovna družba White Star-Line je naročila v Belfastu parnik, ki bo največji na svetu. Dela bodo trajala tri do štiri leta. Ta potniški parnik, ki bo vozil med Southamptonom in Newyorkom, bo še večji nego »Majestic«, ki je 915 čevljev dolg in obsega 56 tisoč ton. Novi parnik bo 300 metrov dolg in bo obsegal 60.000 ton.

Kako daleč smo že v razvoju glasbe. Te dni so v Potsdamu pri Berlinu igrali opero »Njegova sestra«, katero so diržirali iz Berlina. Tudi godbo so prenašali telefonično iz berlinske visoke šole za glasbo.